

Outi Kuikka

OPISKELIJATOIMINNAN JA VERTAISOHJAUKSEN OPINNOLLISTAMINEN

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Nuorisokasvatuksen johtamisen ja kehittämisen koulutus
(ylempi amk)

2023



**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (ylempi amk)
Tekijä	Outi Kuikka
Työn nimi	Opiskelijatoiminnan ja vertaisohjauksen opinnollistaminen
Toimeksiantaja	Step-koulutus
Vuosi	2023
Sivut	53 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja	Laura Hokkanen

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö työelämäyhteistyössä ammattioppilaitos Step-koulutuksen kanssa. Step-koulutus on Suomen suurin kasvatus- ja ohjausalan perustutkintoja tarjoava ammattillinen oppilaitos.

Tämän kehittämistyön tavoitteena oli luoda toimintamalli ja materiaali opiskelijatoiminnan ja vertaisohjauksen opinnollistamiselle. Kehittämistyössä pyrittiin edistämään eri alojen ja eri ikäisten opiskelijoiden vuorovaikutusta ja ammatillisen osaamisen hankkimista oppilaitoksen sisäisten toimintojen kautta, erityisesti työssäoppimisen mahdollistajana. Opiskelijatoiminnan opinnollistamisen pedagogiikkana toimii tiimioppiminen ja toiminnan myötä hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi opiskelijan opintoja.

Työn kehittämismenetelmäksi valittiin yhteiskehittämisen menetelmä. Yhteiskehittäminen tarkoittaa yhteistyötä eri osapuolten välillä, joilla on yhteinen tavoite kehittää jotakin uutta tai parantaa jo olemassa olevaa. Yhteiskehittämisessä osallistujat tuovat erilaisia näkökulmia, osaamista ja resursseja yhteiseen työhön ja jakavat vastuun kehitystyöstä. Lopputuloksena syntyy innovatiivisia ratkaisuja ja kehityshankkeita, jotka vastaavat paremmin käyttäjien tai asiakkaiden tarpeisiin.

Työn aikana kehitettiin yhteistyössä opiskelijoiden, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä opiskelijoiden tukipalveluiden kanssa toimintamalli, joka mahdollisti opiskelijatoiminnan lisääntymisen ja ammatillisten ja yhteisen tutkinnon osien opintojen suorittamisen toiminnallisesti oppilaitoksen oppimisympäristöä hyödyntäen.

Tavoitteena oli myös määritellä vapaasti valittavien yhteisen tutkinnon osien kokonaisuus, jolle määriteltiin osaamistavoitteet ja arviointiasteikko sekä prosessin kuvaus siitä, kuinka osaamista hankitaan osana opiskelijatoimintaa ja kuinka hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan suoritetuksi.

Työn tuloksena syntyi konkreettinen muistikirja, joka auttaa opiskelijoita dokumentoimaan oppimistaan ja arviointiaan. Muistikirja on yksilöllisesti muokattavissa jokaisen opiskelijan tarpeiden ja tavoitteiden mukaan. Tulevaisuuden tavoitteena on jatkokehittää työvaltaisia oppimistapoja oppilaitoksen omassa toiminnassa, jotta opiskelijat saavat tuettuja ja yksilöllisesti muokattavia työssäoppimisen toimintaympäristöjä, jotka vastaavat tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita.

Asiasanat: osaamisen tunnistaminen, osaamisen tunnustaminen, opinnollistaminen, opiskelijatoiminta, vertaisohjaaja

Degree title	Master of Humanities
Author	Outi Kuikka
Thesis title	Recognition of student activities as part of formal learning
Commissioned by	Step-koulutus
Time	2023
Pages	53 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Laura Hokkanen

ABSTRACT

This thesis was a development project carried out as part of the Community Educator Master's Degree studies in collaboration with Ammattioppilaitos Step-koulutus. The project focused on pedagogical development in vocational education at Step-koulutus with the aim of increasing the school's sense of communality and students' well-being. The development work aimed to build and develop interaction and the acquisition of vocational skills among students of different ages and fields through the school's internal functions, especially as a facilitator of work-based learning.

The development method chosen for the project was co-development. Co-development involves collaboration between different parties with a common goal of developing something new or improving an existing process. Participants bring various perspectives, skills, and resources to the work and share responsibility for the development process. The result is innovative solutions and development projects that better meet the needs of users or customers.

During the project, a model was developed in collaboration with students, teaching and guidance staff, and student support services, which enabled an increase in student activities and the completion of vocational and common modules in a functional learning environment provided by the school.

The aim was also to define a set of elective common modules, which included competency goals, an evaluation scale, and a description of the process for acquiring competence as part of student activities and how the acquired competence is recognized and credited.

As a result of the project, a concrete workbook was created to help students document their learning and evaluation. The workbook can be individually tailored to each student's needs and goals. The future goal is to continue developing work-based learning methods within the school's own activities so that students can have supported and individually tailored work-based learning environments that meet the future skill requirements of the workforce.

Keywords: recognition of competences, acknowledgement of competences, accreditation of prior learning, student activities.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	KEHITTÄMISEN TAUSTAA.....	6
2.1	Kehittämistyön lähtökohta.....	8
2.2	Step-koulutus.....	9
2.3	Työelämätaidot karttuvat työssä oppimalla.....	12
2.4	Tiimioppimisen vahvuudet ja haasteet.....	13
3	OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN	17
3.1	Osaaminen opetussuunnitelmissa	17
3.2	Osaamisen moninainen kertyminen.....	18
3.3	Osaamisen tunnistaminen	20
3.4	Osaamisen tunnustaminen	22
3.5	Vertaisohjaaja	23
4	KEHITTÄMISTEHTÄVÄ JA MENETELMÄ	26
4.1	Kehittämisen tavoite	26
4.2	Kehittämismenetelmä	28
4.3	Kehittämistyön eteneminen	29
5	KOHTI TUNNISTAMISTA JA TUNNUSTAMISTA	31
5.1	Valmistelu	31
5.2	Tarpeen kartoittaminen.....	32
5.3	Ideointi	33
5.4	Toimintamallin kehittäminen	36
5.4.1	Opinnollistettavat opinnot.....	36
5.4.2	Suoritettavien osaamistavoitteiden saavuttaminen ja arviointi	37
5.5	Käytännön kokeilut	40
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	41
	LÄHTEET.....	49

LIITTEET

Liite 1. Muistikirja / opiskelijatoiminta

Liite 2. Opinnollistettavien opintojen sisältö ja osaamisvaatimukset

Liite 3. Opinnollistettavien opintojen arviointiasteikko

1 JOHDANTO

Tämän kehittämistyön tavoitteena on luoda toimintamalli ja materiaali opiskelijatoiminnan opinnollistamiselle joka tukee koulussa tapahtuvan toiminnan kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista osaksi opiskelijan opintoja. Aktiivinen opiskelijatoiminta tukee opiskelijahyvinvointia ja edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Tämä kehittämistehtävä on tehty kehittämissyhteistyössä Step-koulutuksen hyvinvointiryhmän ja sen kautta määritellyn kehittämissyöryhmän kanssa. Hyvinvointiryhmään kuuluvat opiskelijoiden tuki- ja hyvinvointipalveluista vastaava koulutuspäällikkö, opiskelijatoiminnan koordinaattori, aluejohtaja, opiskelijahallituksen edustaja, kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja ja ammatillisia opettajia. (Step-koulutus 2023.) Tekijänä edustan ammatillista opettajakuntaa, sillä työskentelen opettajana Step-koulutuksen kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon, nuoriso- ja yhteisöohjaajien osaamisalalla opettaen sekä yhteishaun, että jatkuvan haun kautta valittuja opiskelijoita.

Yhteishaun kautta tulevat opiskelijat ovat pääsääntöisesti nuoria, vasta peruskoulun päättäneitä ja jatkuvan haun opiskelijat ja oppisopimusopiskelijat aikuisempia, jo työelämässä olleita alan vaihtajia tai ammattilaisia, jolta puuttuu koulutuksen tuoma pätevyys työhön.

Kehittämistyön tarve nousi oppilaitoksen arjesta. Korona-aikana entisestään korostui opiskelijoiden yksilölliset ohjauksen ja tuen tarpeet sekä haasteet löytää itselleen sopivia työssäoppimispaikkoja, joissa edistää opintojaan. Samaan aikaan sosiaalisen elämän rajoitteet ja etäopiskelu olivat osalle opiskelijoista todella kuormittavia. Tämä haastoi myös koulun oppilashuoltoa ja opetushenkilökuntaa uudella tavalla. Oli tarve etsiä uudenlaisia tapoja edistää opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia.

Ajankohtaisen koronakriisin keskellä on valtakunnallisestikin keskusteltu opiskelijoiden lisääntyneestä kuormituksesta, taloudellisista haasteista ja yksinäisyydestä, kun sosiaaliset kontaktit ovat olleet vähissä. Opintojen etenemistä

vaikuttaa myös se, että opiskelijat eivät löydä työelämästä työssäoppimispaikkoja, kun toiminnot ovat tauolla. (Helsingin kaupunki 2021.)

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvi on selvittänyt tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden toteutumista eri koulutusasteilla, ja julkaisussa nousee esiin yksilöllisen tuen lisääntynyt tarve ammatillisessa koulutuksessa. Karvi esittääkin julkaisussaan koulutuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi muun muassa, että oppijoiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tulee tukea ja vaalia. Toimenpide-esityksinä Karvi nostaa esiin moniammatillisesti kehitettävät toimintamallit hyvinvoinnin tukemiseksi sekä luomaan ja vahvistamaan keinoja opiskelijoiden aktiiviseen toimijuuteen ja vaikuttamiseen. (Ukkola & Väättäinen 2021, 5.)

Ryhdyin selvittämään opiskelijatoiminnan kehittämisen mahdollisuutta yhdeksi vaihtoehdoksi opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Kehittämistyötä valmisteltiin käymällä keskusteluja yksittäisten opiskelijoiden, opetushenkilöstön, oppilaitoksen johdon, opiskelijahuollon henkilöstön kanssa. Näillä vapaamuotoisilla keskusteluilla kartoitettiin yksittäisten yhteisön jäsenten kiinnostusta osallistua kehittämisprosessiin sekä haettiin vahvistusta kehittämistyön tarpeellisuudelle. Keskustelujen pohjalta yhteiskehittämisen verkostoon valikoituivat ammatilliset ohjaajat, asuntolaohjaajat, opiskelijatoiminnan koordinaattori ja opiskelijatoimikunta. Opinnäytetyöntekijänä itse edustin myös opetushenkilöstöä. Tämä ydinryhmä kokoontui säännöllisesti keskustelemaan kehittämistyön vaiheista. Keskusteluissa esiin nousi vahvasti ajatus siitä, että opiskelijatoiminta ja siihen osallistuminen nivoutuu nuoriso- ja yhteisöohjaajien ammatillisten opintojen osaamisvaatimuksiin. Moni opiskelija nostikin esiin ajatuksen siitä, että olisi mielellään mukana opiskelijatoiminnassa, jos osallistumalla voisi samalla edistää omia opintojaan.

Step-koulutuksen kehittämistyöryhmän havaintojen ja selvitystöiden pohjalta kehittämistehtävän painopiste määrittyi oppilaitoksemme sisäisten tarpeiden ja mahdollisuuksien yhteensovittamiseksi. Oppilaitoksessa on tarvetta lisäkäsille, turvallisille aikuisille, jotka tukisivat erilaisia oppijoita erilaisissa tarpeissa. Samaa aikaan oppilaitoksen opiskelijat tarvitsevat erilaisia ohjausalan työssäop-

pimispaikkoja ja jossa hankkia ja osoittaa osaamistaan. Näin ollen lähdettiin kehittämään toimintamallia, jossa voitaisiin hyödyntää vertaisohjaajan roolia, tukemaan opiskelijoita ja opetushenkilökuntaa työssään ja samalla hyödyntämään oppilaitosympäristöä työssäoppimisympäristönä. Tässä kehittämistehtävässä kuvataan opinnollistamisprosessi, joka mahdollistaa nuoriso- ja yhteisöohjaajaopiskelijoiden työssäoppimisen Step-koulutuksen eri opetustoiminnoissa, samalla edistään yksittäisen opiskelijan osaamistarpeita niin ammatillisissa kuin yleisissä tutkinnon osissa.

Oppilaitoksen pedagogista toimintaa määritellään Step-koulutuksen pedagogisessa suunnitelmassa, Pedalnnossa. Pedalnnossa määrittelee Step-koulutuksen opetuskäytänteitä ja ohjaavaa ajatusta ihmisen erilaisista tavoista oppia. Tämä on otettu huomioon myös opinnollistamisprosessin aikana.

Opiskelijatoiminnassa oppimisessa käytetään tiimioppimisen elementtejä oppimisprosessin tukemiseksi. Tiimioppimisen elementit voivat sisältää esimerkiksi yhteistyötä, vuorovaikutusta ja tiedonjakoa opiskelijoiden välillä. Tiimioppimisessa opiskelijat työskentelevät yhdessä tiimissä oppimistavoitteiden saavuttamiseksi ja oppivat toisiltaan. Tiimioppiminen voi edistää oppilaiden oppimistuloksia ja kehittää heidän sosiaalisia taitojaan. (Laakkonen ym. 2016.)

Tässä kirjallisessa tuotoksessa käsitellään kehittämistyön taustaa, Step-koulutusta organisaatiossa, tiimioppimisen pedagogiikkaa, nuoriso- ja yhteisöohjaajan ammattitaitovaatimuksia sekä tulevaisuuden työelämätaitoja. Kehittämismenetelmänä käytettiin yhteiskehittämisen menetelmää, ja tässä raportissa kuvataan kehittämistyön eri vaiheet sekä esitellään opiskelijatoiminnan opinnollistamisen muistikirja, joka syntyi kehittämistyön tuloksena.

2 KEHITTÄMISEN TAUSTAA

2.1 Kehittämistyön lähtökohta

Koronapandemia on vaikuttanut kaikkien elämään, mukaan lukien opiskelijoiden. Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat ovat joutuneet kohtaamaan monia haasteita pandemian aikana. Yksi suurimmista pandemia-ajan vaikutuksista oli se, että opiskelu muuttui etäopiskeluksi. Etäopiskeluun siirtyminen saattoi olla haastavaa monille opiskelijoille, joilla ei ollut tarvittavia välineitä tai ympäristöä opiskeluun kotonaan. Selvitysten mukaan yli puolet ammatillisen koulutuksen opiskelijoista koki, että etäopiskelu heikensi opiskelumotivaatiota ja opintojen etenemistä. (Lahtinen ym. 2021.)

Toinen merkittävä vaikutus oli sosiaalisen elämän rajoittaminen. Monet opiskelijat kokevat koulun olevan paikka, jossa he tapaavat ystäviään ja luovat uusia sosiaalisia suhteita. Pandemian vuoksi tämä oli kuitenkin mahdotonta, ja monet opiskelijat saattavat kokea olonsa yksinäisiksi ja eristäytyneiksi. Yksinäisyys voi vaikuttaa negatiivisesti opiskelijoiden hyvinvointiin ja jopa heikentää heidän oppimistuloksiaan. (Hakulinen-Viitanen & Marttinen 2021, 36.)

Lisäksi monilla opiskelijoilla oli taloudellisia haasteita pandemian aikana. Työpaikkojen menetykset ja taloudelliset vaikeudet ovat vaikuttaneet moniin perheisiin, mikä on saattanut johtaa opiskelijoiden toimeentulo-ongelmiin. Tämä voi vaikuttaa negatiivisesti opiskelijoiden hyvinvointiin ja opintomenestykseen. (Hakulinen-Viitanen & Marttinen 2021, 37–38.)

Kaiken kaikkiaan pandemia on vaikuttanut ammattikoululaisten hyvinvointiin monin tavoin. Etäopiskelu, sosiaalisen elämän rajoittaminen ja taloudelliset haasteet ovat kaikki vaikuttaneet opiskelijoiden hyvinvointiin. Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on erittäin tärkeää, jotta he voivat jatkaa opintojaan ja saavuttaa tavoitteensa. (Hakulinen-Viitanen & Marttinen 2021, 36–39.)

Opiskelijoiden lisääntynyt tuen tarve ja hyvinvoinnin pulmat haastavat ammatillisia opettajia opiskelijoiden yksilöllisessä tukemisessa ja venyttää työn kuvaa.

Kuitenkaan aika ei riitä kaikkien yksilöllisten tarpeiden riittävään huomiointiin ja tarvitaan uudenlaisia tukirakenteita auttamaan erilaisia oppijoita.

Step-koulutuksen opiskelijahyvinvointipalveluiden suunnitelman mukaan koulun tehtävänä on tukea opiskelijoita heidän opinnoissaan ja elämässään. Tämän tavoitteen toteutumisesta vastaan oppilaitoksen opiskelijahuolto ja koko henkilöstö. Opiskelijahyvinvoinnin palveluihin luetaan opintojen ohjaus, yksilöllinen tuki, terveydenhuollon ja kuraattorin palvelut ja asuntolatoiminta. (Step-koulutus 2023.)

Ammatillisen koulutuksen merkittävä osa tapahtuu nykyään työssäoppimisen kautta ja monilla opiskelijoilla näkyy erityisesti työelämän ja sosiaalisten taitojen vaikeuksia. Opettajien onkin tärkeää pohtia keinoja, joilla voivat tukea ja valmista opiskelijoita kohti työelämää ammatillisten osaamisvaatimusten lisäksi.

Ihminen oppii monin eri tavoin toimiessaan erilaisissa yhteiskunnallisissa rooleissa ja tiloissa, joten osaamisen kehittäminen ei voi rajoittua pelkästään työelämän vaatimusten täyttämiseen. Jos laaja-alainen oppiminen nähdään mahdollisuutena eikä pakon sanelemana, se rakentaa kestävästä oppimisesta. Oppimista tapahtuu niin systemaattisesti suunnitelluissa tiloissa kuin vahingossa. Koulutus, kansalaisuus ja työelämä tarjoavat erilaisia oppimisen tiloja, joilla voi kehittää osaamista eri osa-alueilla. (Haapakorpi 2019, 63.)

Suomalainen koulutusjärjestelmä on joustava opiskelupolkujensa suhteen, sillä toisen asteen ammatillinen koulutus tarjoaa mahdollisuuden jatkaa opintoja korkeakoulutasolla. Ammatillisen koulutuksen opinnot ovat myös mukautettavissa erilaisten opiskelijaryhmien ja työelämän tarpeisiin. Koulutusta on kehitetty huomioimalla eri elämäntilanteissa olevat ja erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat. Koulutusjärjestelmän toimivuus vaatii kuitenkin riittäviä resursseja, sillä ammatillinen koulutus perustuu henkilökohtaistamiseen, joka edellyttää pitkäjänteistä ohjausta ja tukea opiskelijalle koko opintojen ajan. (Haapakorpi 2019, 65.)

Souto (2014) on tutkinut ammatilliseen koulutukseen osallistumisen edellytyksiä ja havainnut, että yksi edellytys ammatilliseen koulutukseen osallistumiselle on aikuismainen työkyvyn omaaminen, mikä osalle nuorista on liian suuri vaatimus. Ammatillinen koulutus liittyy läheisesti työelämässä oppimiseen ja oppi-

mista tapahtuu usein pitkiä jaksoja kerrallaan työpaikoilla. Valitettavasti erityis-
tukea tarvitsevien opiskelijoiden tuki ei usein ulotu työelämään, vaikka oppilai-
toksissa olisi tukea tarjolla. (Haapakorpi 2019, 64.)

Viime vuosina Suomen koulutuspolitiikka on painottunut yhä enemmän markki-
naehtoisuuteen ja sen myötä tavoitteena on saavuttaa itsestään vastuullisia
kansalaisia, joiden yhtenä ihanteena nähdään yrittäjämäinen toiminta. Tämä
luo opiskelijoille painetta olla riittävän toimintakykyisiä vastaamaan näihin odo-
tuksiin. Kuitenkin on olemassa joukko opiskelijoita, joille sosiaaliset tilanteet,
kuten oppiminen ja osaamisen osoittaminen työpaikalla, ovat pelottavia. On tär-
keää, että tätä tosiasiaa ei unohdeta ja että pedagoginen toiminta estää polari-
soitumista ja tukee opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin sekä työelämässä tar-
vittavien taitojen kehittämistä. Oppilaitoksen on tärkeää pohtia esimerkiksi sitä,
panostetaanko yrittäjyyteen, lahjakkaiden oppijoiden tukemiseen vai tukipalve-
luihin ja niiden saatavuuteen. (Souto 2014, 29–30.)

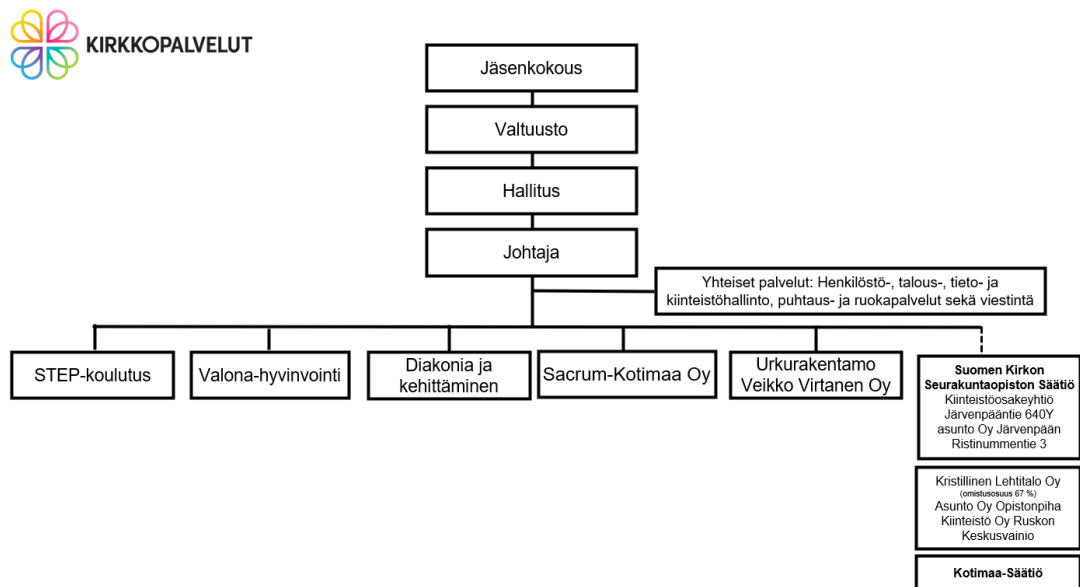
Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Koulutustakuu toteuttivat yhteistyössä usean
ammattioppilaitoksen kanssa HOI! – hyvinvointia, osallisuutta ja intoa ammatil-
liseen koulutukseen -hankkeen vuosina 2017–2020. Hankkeen keskeinen ta-
voite on tukea yhteisöllisyyttä ja osallisuutta ammatillisessa koulutuksessa,
jossa opiskelijat kulkevat henkilökohtaisia polkuja. Hankkeen punaisena lan-
kana on yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden yhdistäminen sekä osallisuuden ja
vaikuttamisen erilaisten kokeilujen ja mallien kehittäminen ammatillisessa kou-
lutuksessa. Eri kohderyhmien tarpeet, kuten erityistä tukea tarvitsevien ja maa-
hanmuuttajataustaisten opiskelijoiden tarpeet huomioidaan yksilöinä. Hank-
keessa pyrittiin löytämään malleja, jotka sopivat kaikille kohderyhmien edusta-
jille. HOI!-hankkeen avainsanoja olivat hyvinvointi, yhteisöllisyys, osallisuus ja
innostuminen yhdessä toimimisesta. (Koulutustakuu, 2020.)

Turun Ammatti-instituutti osallistui osaltaan hankkeeseen ja kehitti hankkeen
aikana tutor- ja opiskelijakuntatoiminnan opinnollistamisen mallin, jota hyödyn-
täen lähdettiin selvittämään mitä opinnollistamisen mahdollisuuksia Step-kou-
lutuksen eri toiminnoista voisi löytyä. Pilottoimme erilaisia kokeiluja Step-koulu-
tuksen Helsingin toimipisteessä. (Koulutustakuu, 2020.)

Helsingin toimipiste on voimakkaasti kasvava, vasta rakentuva oppilaitoksen toimipiste, johon kaikki oppilaitoksen olemassa olevat opiskelijan tuki- ja hyvinvointipalvelut ulottuvat vielä huonosti. Samaan aikaan nopeasti lisääntyvä opiskelijamäärä ja monimuotoiset tuen tarpeet kasvavat ja haastavat Helsingin toimipisteen henkilökunnan riittävyyttä. Tämän takia, Helsinki valikoitui myös pilotin toteuttamispaikaksi, koska tarve saada aikaan toimenpiteitä opiskelijoiden ja henkilökunnan tukemiseksi oli pakko tehdä. (Step-koulutus 2023.)

2.2 Step-koulutus

Step-koulutus on Kirkkopalvelut ry:n alainen ammatillinen koulutusorganisaatio, joka tunnettiin aikaisemmin nimellä Seurakuntaopisto. Kirkkopalveluilla on erilaisia hyvinvointi- ja koulutuspalveluita sekä hyväntekeväisyystoimintaa. Kirkkopalvelut ry toimii seurakuntien ja muiden kristillisten toimijoiden yhteistyö ja palvelujärjestönä. Step-koulutuksessa opiskelee vuosittain 3500 opiskelijaa. Step-koulutus on Suomen suurin vapaan sivistystyön tarjoaja. Kirkkopalveluiden hallintoorganisaatio on kuvattu kuvassa 1. (Kirkkopalvelut 2021.)



Kuva 1. Step-koulutus on osa Kirkkopalvelut ry:n organisaatiota (Step-koulutus 2021).

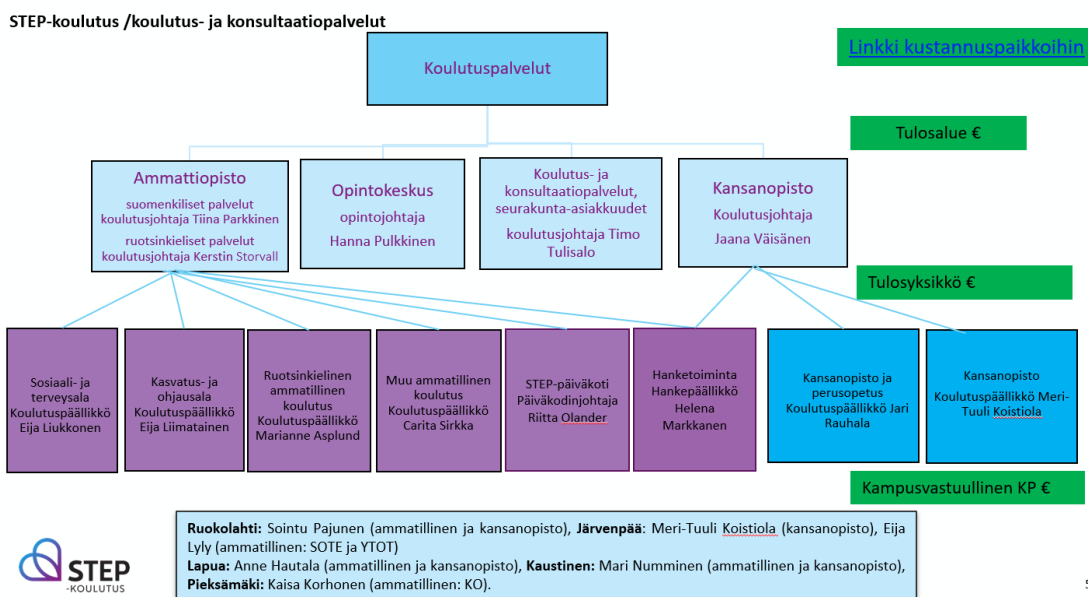
Step-koulutus sisältää Step-Kansanopiston, Step Opintokeskuksen, Step Seurakunnille ja Step-Ammattiopiston. Step-Ammattiopisto pitää sisällään kuusi kampusaluetta ja kolme toimipistettä ympäri Suomen.

Helsingin toimipiste kuuluu Järvenpään kampukseen. Helsingissä Step-Ammattiopisto järjestää ammatillista koulutusta kasvatus- ja ohjausalalla. Helsingin toimipiste on perustettu 2016 vastaamaan ensisijaisesti Helsingin kaupungilta tullutta koulutustarvetta. Helsingin omalla ammattioppilaitoksella, Stadin Ammattiopistolla ei ole kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon opetuslupaa, joten Stadin ammattiopisto ostaa Step-Koulutukselta koulutuksen heidän alan oppisopimusopiskelijoilleen. Toimipiste toimi ensimmäiset vuodet Hietalahden rannassa, Kirkkopalveluiden omistamassa kiinteistössä, jossa Järvenpään opettajat kävivät kouluttamassa Helsingin kaupungin monimuoto-opetuksen ryhmiä. Nopeasti kysyntä kasvoi ja ryhmiin ohjautui myös jatkuvan kautta hakeutuneita aikuisia opiskelijoilta.

Vuoden 2019 alussa Step-koulutuksen Helsingin toimipiste muutti uusiin tiloihin Helsingin Ruoholahteen, josta vuokrattiin toimistokiinteistöstä yksi kerros, pitäen sisällään 4 opetustilaa. Helsingin toimipisteeseen perustettiin samana keväänä ensimmäinen yhteishaun kautta valittujen ryhmä sekä nuoriso- ja yhteisöohjauksen sekä perhe- ja varhaiskasvatuksen osaamisalalle ja ensimmäiset Helsingin toimipisteen omat työntekijät rekrytoitiin. Samaan aikaan jatkuvan haun ryhmien kysyntä kasvoi tasaisesti ja ryhmiä perustettiin jopa 10 vuoden aikana. Nopeasti tilat jäivät liian pieniksi ja hankittiin lisätiloja toisesta kerroksesta. Tästä lähtien uudet yhteishaun ryhmät ovat käynnistyneet vuosittain, ja jatkuvan haun volyyymi on tasaisesti kasvanut. Tällä hetkellä käytössä on kolme kerrosta opetus- ja työtiloja. Opiskelijaruokailu järjestyi 2023 vuoden alusta yhteistyössä alueella toimivat lounasravintolan kanssa. Helsingin toimipisteen opiskelijamäärä ylittää varsinaisen Järvenpään kampuksen opiskelijamäärän vuoden 2023 aikana.

Nopeasti kasvanut toimipiste asettaa organisaation täysin uuteen tilanteeseen, sillä opiskelijan ohjaus- ja tukipalvelut, rakenteelliset tarpeet ja johtamistarpeet muuttuvat, kun henkilöstön ja opiskelijoiden määrä kasvaa. Helsingissä toimii paljon eri esihenkilöiden alaisia työntekijöitä ja aluejohtaja johtajista on ainoastaan sijoitettuna Helsingin toimipisteeseen. Muut esihenkilöt ovat Järvenpäässä. Aluejohtaja vastaa seinistä, omat esihenkilöt pedagogisesta johtamisesta. Esihenkilö määräytyy sen mukaan, onko työntekijän ensisijainen työpaikka Järvenpäässä vai Helsingissä ja kuuluuko nuoriso- ja yhteisöohjauksen,

varhaiskasvatuksen vai yhteisten tutkinnon osien tiimiin. Kuvassa 2 on kuvattu Step-koulutuksen hallinto-organisaatio.



kuva 2. Koulutus ja konsultaatiopalvelut (Step-koulutus 2022).

Eri esihenkilöiden lisäksi uudet, vasta kehittyvät tilat aiheuttavat jatkuvaa selvitys- ja kehitystarvetta, lähtien siitä, miten siivous, kiinteistöhuolto ja arjen käytännöt saadaan toimiviksi.

Viime aikoina tehdyt muutokset ja tehokkuusajattelu ovat lisänneet ammatillisen koulutuksen velvollisuuksia ja vastuita, mikä on tuonut haasteita oppilaitoksille. Yhtenä ratkaisuna tähän haasteeseen on kehitetty tutoropettajuus, joka on vertaisoppimisen malli, jossa kokeneemmat opiskelijat toimivat nuorempien tai aloittelevien opiskelijoiden tukihenkilöinä ja roolimalleina. Tämän mallin avulla opiskelijat saavat tukea ja ohjausta toisiltaan, mikä lisää oppimisen tehokkuutta ja auttaa heitä saavuttamaan tavoitteensa. Tutoropettajuus edistää myös sosiaalista vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä, mikä voi vahvistaa opiskelijoiden motivaatiota ja sitoutumista oppimisprosessiin sekä kehittää heidän itsetuntoaan. Lisäksi vertaisoppiminen auttaa opiskelijoita kehittämään käytännön taitoja ja työelämävalmiuksia. (Kankaanpää & Koivula 2021, 66–78.)

2.3 Työelämätaidot karttuvat työssä oppimalla

Työelämätaidot ovat tärkeä osa ammatillisia opintoja, ja niiden hallitseminen ensiarvoisen tärkeää työelämään siirryttäessä. Työelämätaitoja opetetaan kouluissa teoriatasolla, mutta parhaita ja ajankohtaisinta osaamista opiskelijalle karttuu työssäoppimisjaksoilta. Työssäoppiminen onkin tärkeä osa ammattiin opiskelua.

Tulevaisuuden työelämätaidot ovat erittäin monipuolisia ja koostuvat useista eri osa-alueista, kuten digitaalisista taidoista, ongelmanratkaisukyvyistä, kriittisestä ajattelusta, monitaitoisuudesta, oppimiskyvystä ja sosiaalisista taidoista. Nämä taidot ovat tärkeitä menestyksen kannalta työelämässä, ja niiden merkitys korostuu entisestään digitalisaation ja teknologian kehityksen myötä. Euroopan komissio (2022) on myös korostanut näiden taitojen merkitystä ja nostanut esiin niiden kehittämisen tarpeen ammatillisessa koulutuksessa.

Monitaitoisuus on tärkeä työelämätaito, sillä työntekijöiden on hallittava useita erilaisia taitoja ja tehtäviä. Tämä sisältää esimerkiksi kyvyn kommunikoida erilaisten ihmisten kanssa, toimia projektiluontoisesti, hoitaa asiakaspalvelutehtäviä ja hallita ajankäyttöä. Monitaitoisuus edistää työntekijän tehokkuutta ja antaa hänelle mahdollisuuden toimia monissa erilaisissa työtehtävissä. (Euroopan komissio, 2022.)

Luova ongelmanratkaisu on tärkeä taito tulevaisuuden työelämässä. Monimutkaisten ongelmien ratkaiseminen vaatii luovaa ajattelua ja innovatiivisia ratkaisuja. Työntekijöiden on oltava valmiita keksimään uusia ratkaisuja ja sovelta-
maan taitojaan erilaisiin tilanteisiin. Tämä edistää työpaikan tuottavuutta ja parantaa työntekijän arvoa työnantajalle. (Salovaara & Salmi 2020, 86.)

Kriittinen ajattelu on tärkeä taito tulevaisuuden työelämässä, sillä se auttaa päätöksenteossa ja ongelmanratkaisussa. Työntekijöiden on oltava valmiita arvioimaan tietoja, löytämään puutteita ja arvioimaan päätösten seurauksia. Kriittinen ajattelu edistää työntekijän kykyä tehdä järkeviä päätöksiä ja auttaa välttämään virheitä. (Euroopan komissio, 2022.)

Oppimiskyky on varmasti tärkein taito tulevaisuuden työelämässä, sillä työpai-
kat ja työtehtävät muuttuvat nopeasti. Työntekijän tulee olla valmiina oppimaan
uusia taitoja ja soveltamaan niitä nopeasti. Oppimiskyky edistää työntekijän ky-
kyä sopeutua muutoksiin ja auttaa häntä menestymään tulevaisuuden työpai-
koissa. (Salovaara & Salmi 2020, 87.)

Suomessa nuoriso- ja yhteisöohjaajan koulutuksen osaamisvaatimukset mää-
ritellään kasvatus- ja ohjausalan tutkinnon perusteissa, joita noudatetaan am-
matillisessa koulutuksessa. Nuoriso- ja yhteisöohjaajan osaamisvaatimukset
ovat

- **Nuorisotyön periaatteiden ja menetelmien hallinta:** Nuoriso- ja yhteisöohjaajan tulee hallita nuorisotyön periaatteet ja menetelmät, kuten nuorten osallisuuden edistäminen, nuorten ohjaaminen, vertaisryhmätönnän toteuttaminen ja moninaisuuden huomioon ottaminen.
- **Kasvatustieteen ja psykologian tuntemus:** Nuoriso- ja yhteisöohjaajan tulee tunnistaa ja ymmärtää nuorten kasvun ja kehityksen kannalta keskeiset kasvatustieteen ja psykologian käsitteet ja teoriat.
- **Yhteisö- ja verkostotyön taitojen hallinta:** Nuoriso- ja yhteisöohjaajan tulee hallita yhteisö- ja verkostotyön menetelmät ja osata toimia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- **Viestintä- ja vuorovaikutustaitojen hallinta:** Nuoriso- ja yhteisöohjaajan tulee hallita monipuoliset viestintä- ja vuorovaikutustaidot, kuten ryhmän ohjaamisen, vuorovaikutuksen edistämisen, konfliktien hallinnan ja yksilöohjauksen.
- **Oman osaamisen jatkuva kehittäminen:** Nuoriso- ja yhteisöohjaajan tulee osata arvioida omaa osaamistaan ja kehittää sitä jatkuvasti osallistumalla erilaisiin täydennyskoulutuksiin ja kehittämällä omaa ammatillista verkostoaan. (Opetushallitus, 2017.)

2.4 Tiimioppimisen vahvuudet ja haasteet

Step-koulutuksen pedagogista toimintaa ohjaa PedalInno (2019), pedagogisen toiminnan suunnitelma. Se toimii myös suuntaviivana opiskelijatoiminnan opinnol-

listamisessa. Opiskelija hankkii osaamista käytännön toiminnan avulla oppilaitoksen eri toiminnoissa. Oppimista tuetaan ja ohjataan PedalInnon arvojen mukaisesti.

PedalInnossa määritellään pedagogiikkaa seuraavasti: Olemme yhteisö, jossa sekä opiskelijat että henkilökunta kehittävät osaamistaan ja oppivat uutta. Tarjoamme turvallisen oppimis- ja työympäristön, jossa jokainen rohkenee kokeilla, tehdä virheitä ja luoda uutta.

PedalInnossa on avattu myös pedagogista toimintaa ohjaavat avainkäsitteet seuraavasti.

Ihmiskäsitys. *Pedagogiikassamme ihmiskäsitys ohjaa toimintaamme siten, että haluamme löytää jokaisen yksilön vahvuudet ja hyödyntää sitä yhteisömmme eduksi. Tukemme perustuu myönteisiin menetelmiin, jotta niin opiskelijat kuin henkilökuntamme voivat saavuttaa potentiaaliset osaamistarpeensa. Oppimisen ilo ja uudistumiseen rohkaisu ovat Step-koulutuksessa tärkeitä. (PedalInno 2019.)*

Oppimiskäsitys. *Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä korostetaan, että ihminen käsittelee, analysoi ja muokkaa aktiivisesti omia kokemuksiaan. Tiedon käsittely on kuitenkin erittäin yksilöllistä ja ihmisten erilaisuus korostuu erityisesti tiedonkäsittelyn aktiivisuudessa ja omaehtoisuudessa. Oppimisen taidot kehittyvät myös eri elämänvaiheissa eri tavoin. Tämä oppimiskäsitys edellyttää yksilöllistä oppimissuunnitelmaa ja ohjausta. (PedalInno 2019.)*

Tiedonkäsitys. *Sosiokonstruktionistinen tiedonkäsitys painottaa oppimisessa yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta opiskelijoiden välillä. Tässä oppimiskäsityksessä opettajan rooli ei ole keskeinen, vaan tiedon ja taitojen rakentuminen tapahtuu yhdessä keskustellen ja erilaisia tietolähteitä ja kokemuksia hyödyntäen. Oppimisessa korostuu kriittinen arviointi, looginen päättely ja tiedon yhdistely eri lähteistä. Kostruktivistinen oppimiskäsitys ja sosiokonstruktionistinen tiedonkäsitys perustuvat yhteistoiminnallisiin opetusmenetelmiin, kuten tiimioppimisen pedagogiikkaan ja kokeilevaan oppimiseen. (PedalInno 2019.)*

Tiimioppimisen keskeisenä teorian on luonut Peter Senge. Hän on tutkinut ja kehittänyt oppivia organisaatioita. Hänen mukaansa tiimi vaikuttaa oppimiseen

nopeuttavasti ja syventää tietoa ja sen rakentumista. Sengen (2006, 216) mukaan yksilön suorituskyky on sidonnainen hänen henkilökohtaisesta osaamisestaan ja siitä, kuinka hän työskentelee yhdessä muiden kanssa.

Suomessa tiimioppimisen isänä voidaan pitää Johannes Partasta (2015). Partanen käynnisti tiimioppimisen pedagogiikan hyödyntämisen opetuksessa 1990-luvulla Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tradenomikoulutuksessa. Hän on myös perustanut Tiimiakatemiaa ja on toiminut siellä pitkään päävalmentajana. Tiimioppimisessa keskeisenä, kantavana teoriana on Sokrateen ajatuksiin perustuva dialogi. Tiimioppimisen perusteina ovat vahvasti myös tekemisen kautta tapahtuva oppiminen ja teoria siitä, kuinka tieto muodostuu ja kuinka ihminen oppii. Partasen ajatus tiimioppimisesta juontaa jopa kauas antiikin Kreikkaan, jossa Sokrates toimi opettajana 2500 vuotta sitten. Sokrateksella oli taito saada oppilaat kiinnostumaan opinnoistaan. Partanen teki saman havainnon itse opettajana toimiessaan, järjestäen opiskelijat istumaan ringiin, ja luopui perinteisestä luentosalimaisuudesta ja huomasi, että opiskelijoiden välille syntyi dialogia. Partanen teki havainnon, että aivan kuten antiikin Kreikassa, tämä muutos sai aikaan opiskelijoiden kiinnostuksen kasvamisen omaan opiskeluun, aktiivisempaan osallistumiseen ja oppimiseen, samaan aikaan oppimistulokset syvenivät. (Partanen 2013, 7–8.)

Tiimioppimisen pedagogiikassa korostuu yksilö- ja tiimikeskeinen, käytännönläheinen oppiminen. Tärkeä menetelmä tietojen jakamisessa, yhdistämisessä ja näyttämisessä tiimissä, opetusryhmässä ja osaamisen tunnustamisessa on dialogi. Tiimioppimisessa hyödynnetään erilaisia oppimisen teorioita ja ryhmässä toimimisen ilmiöitä. Opiskelijalähtöisyys ja yhdessä tekemisen ilo ovat myös keskeisiä. Tiimioppimisen teoria perustuu ymmärrykseen siitä, kuinka tieto muodostuu ja miten opitaan. Käytännön tekeminen ja dialogi muodostavat vuoropuhelun, jonka avulla tieto kasvaa tiimissä ja yksilöissä. Yhdessä koetut käytännön projektit ja keskustelu auttavat kirkastamaan opittua ja tunnistamaan omaa osaamistaan suhteessa tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin. Tämän pohjalta voidaan tehdä suunnitelmia oppimisen edistämiseksi ja arvioimiseksi. Uuden toiminnan jälkeen on tärkeä käydä uusi dialogi, jotta uudet kokemukset voivat jäsentyä uudeksi tiedoksi tiimin jäsenille. (Erkko 2014, 52.)

Tiimioppiminen sopii erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille hyvin, koska siinä on monenlaisia mahdollisuuksia oppia ja kehittää sosiaalisia taitoja. Tiimi tarjoaa arvokasta tukea, jossa opiskelijat voivat oppia yhteistyötä ja viestintää. Tiimissä opiskelijat voivat tukea toisiaan ja jakaa vastuuta, huomioiden jokaisen yksilölliset vahvuudet ja taidot. Tämä auttaa erityistä oppijaa kehittämään itsetuntoaan ja itseluottamustaan sekä vahvistamaan oppimismotivaatiotaan. Tiimioppiminen mahdollistaa myös yksilöllisen oppimisen, jossa tiimin jäsenet voivat antaa erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle yksilöllistä palautetta auttaen häntä kehittämään taitojaan ja saavuttamaan oppimistavoitteensa. Tiimioppiminen sopii myös erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille, koska se auttaa heitä kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan, jossa tiimin jäsenet voivat yhdessä etsiä ratkaisuja ongelmiin ja kehittää uusia ajatuksia ja ideoita. (Välimaa Matikainen 2018, 15.)

Alava ja Törmänen (2017) mainitsevat, että erilaiset oppimistyyli-tyylit voivat vaikuttaa tiimioppimisen onnistumiseen. Tiimityöskentely voi olla haasteellista erityisesti niille, jotka tarvitsevat enemmän yksilöllistä oppimista tai ovat tottuneet oppimaan itsenäisesti. Tiimioppiminen voi häiritä heidän keskittymistään ja hidastaa oppimista. Lisäksi ne, jotka ovat tottuneet oppimaan yksin, voivat tuntea olonsa epämukavaksi tiimissä ja olla huonoja yhteistyössä muiden kanssa. Tiimioppimisen haasteena onkin tarjota monipuolisia oppimismahdollisuuksia, jotka vastaavat eri oppijoiden tarpeisiin. (Välimaa Matikainen 2018, 26.)

Kulttuuriset ja kielelliset erot voivat haastaa tiimioppimisen toteutumista. Tiimityöskentelyssä kommunikointi voi olla haastavaa ja eri kulttuurien ja kielten väliset erot voivat vaikuttaa siihen, miten tiimiläiset suhtautuvat toisiinsa ja tehtävään. Esimerkiksi jotkut kulttuurit ovat yleisesti hiljaisempia ja varautuneempia, kun taas toisissa odotetaan aktiivisempaa osallistumista. Tiimissä työskentelevien on tärkeää olla tietoisia näistä eroista ja pyrkiä ymmärtämään toisiaan paremmin. (Körkkö & Äyrämö 2017, 131–140.)

Tiimityöskentely voi olla haastavaa eri persoonallisuustyyppijä omaaville ihmisille. Introvertit saattavat kokea vaikeuksia osallistua keskusteluihin ja tuoda esiin omia ajatuksiaan, kun taas ekstrovertit voivat tuntea olonsa rajatuksi, jos tiimissä ei ole tarpeeksi vuorovaikutusta. Tiimin jäsenten on tärkeää tunnistaa

erilaisia persoonallisuustyppejä ja oppia hyödyntämään niitä tiimin eduksi. (Costa & Marta 2019, 165–181.)

3 OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN

3.1 Osaaminen opetussuunnitelmissa

Opetusministeriö (2021) määrittelee osaamista moniulotteiseksi käsitteeksi, joka sisältää tiedot, taidot, asenteet ja arvot. Osaamista tarvitaan kaikilla elämäntiloilla menestyäkseen yhteiskunnassa ja työelämässä. Osaamisen käsite on myös keskeinen ammatillisessa koulutuksessa, sillä tutkinnon suorittaminen edellyttää opiskelijan hallitsevan tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon ja osaavan soveltaa sitä käytännön työtehtävissä. Koska osaamista ei voi mitata yksinomaan arvosanoilla tai pätevyyksillä, arviointiin tarvitaan usein erilaisia menetelmiä, kuten haastatteluja, havainnointia ja projektityöskentelyä. Osaaminen koostuu myös taidoista ja asenteista, jotka ovat vaikeammin mitattavissa kuin tiedot. Osaamisen kehittäminen on tärkeää myös yhteiskunnan näkökulmasta, koska se on tärkeää yhteiskunnan kehityksen ja kilpailukyvyn kannalta. Jotta kaikki kansalaiset kehittäisivät osaamistaan, yhteiskunnan on investoitava koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. (Opetusministeriö 2021.)

Osaamisen käsitteen ymmärtäminen edellyttää sen erottelua muista käsitteistä, kuten tietämyksestä, taidoista ja pätevyyksistä. Tietämys liittyy ihmisen kykyyn hankkia ja muistaa tietoa, kun taas taidot ovat käytännön taitoja, jotka liittyvät esimerkiksi teknisiin taitoihin tai vuorovaikutustaitoihin. Pätevyudet ovat ammatillisia pätevyyyksiä, jotka voidaan hankkia esimerkiksi tutkinnon tai koulutuksen suorittamisen kautta. (Opetushallitus 2021.)

Osaamisperusteisuus on yleistynyt opetussuunnitelmien suunnittelussa. Tällöin opetuksen tavoitteena on oppijan osaamisen kehittäminen ja sen arvioiminen, ei pelkästään tiedon välittäminen (Nissilä & Syvänen 2015, 27). Osaamisperusteisuus korostaa sitä, että oppijan tulee pystyä soveltamaan oppimaansa käytännön tilanteissa, eikä vain hallita teoreettista tietoa. Opetussuunnitelmien laadinnassa tulee määritellä tavoitteet, jotka kuvaavat oppijan osaamisen tasoa. Tavoitteiden tulee olla selkeitä, mitattavia ja saavutettavissa oppijan kehitystason mukaisesti. (Sahlberg, 2016, 3.)

Osaamisen moninaisuus korostuu myös oppimisprosessissa. Oppimisen tulisi olla aktiivista ja vuorovaikutteista, jolloin oppijalle jää paremmin käteen erilaisia taitoja ja tietoja (Kansanen & Tirri, 2015, 18). Osaaminen kertyy myös käytännön työssä, harrastuksissa ja vapaa-ajalla. Tästä syystä on tärkeää tunnistaa ja hyödyntää kaikkia oppimisympäristöjä ja -tilanteita. (Tynjälä, 2013, 44.)

Osaamisen moninaisuus tulee huomioida myös arvioinnissa. Arvioinnin tulisi olla monipuolista ja kohdentua oppijan osaamisen eri ulottuvuuksiin. Pelkkä tiedon kertaaminen ei riitä, vaan arvioinnin tulee kohdentua myös käytännön taitojen ja soveltamisen osaamiseen. Arvioinnin tulisi olla myös oppimisprosessin aikana tapahtuvaa ja kannustaa oppijaa kehittämään omaa osaamistaan. (Nissilä & Syvänen 2015, 28.)

Osaamisperusteisessa opetuksessa oppimisen arviointi on olennainen osa oppimisprosessia. Arvioinnin tulee olla monipuolista ja kattaa oppijan osaamisen eri osa-alueet. Arvioinnin tarkoituksena on antaa oppijalle palautetta hänen osaamisestaan, jotta hän pystyy kehittämään sitä edelleen. Osaamisperusteinen opetus ja arviointi edistävät oppijan yksilöllistä kehitystä ja motivoivat häntä oppimaan. (Nissilä & Syvänen, 2015, 34.)

Osaamisperusteisuus edellyttää myös opettajilta tietoa eri oppimisympäristöistä ja oppimistavoista, jotta he pystyvät valitsemaan sopivat opetusmenetelmät ja arviointikriteerit (Sahlberg 2016, 17). Opettajien tulee myös olla tietoisia erilaisista oppijoiden tarpeista ja osaamisesta, jotta he pystyvät tarjoamaan jokaiselle oppijalle sopivaa opetusta. Osaamisperusteisuus edellyttääkin tiivistä yhteistyötä opettajien ja oppijoiden välillä. (Nissilä & Syvänen, 2015, 34.)

Osaamisperusteisuus on tärkeä lähestymistapa opetussuunnitelman suunnittelussa, sillä se korostaa oppijan osaamisen kehittämistä käytännön tilanteissa. Osaamisperusteinen opetus ja arviointi edistävät oppijan yksilöllistä kehitystä ja motivoivat häntä oppimaan. Osaamisperusteisuus edellyttää myös opettajilta tietoa eri oppimisympäristöistä ja oppimistavoista sekä tiivistä yhteistyötä opettajien ja oppijoiden välillä. (Sahlberg, 2016 17; Nissilä & Syvänen, 2015, 34.)

3.2 Osaamisen moninainen kertyminen

Osaaminen on monitahoinen käsite, joka kattaa erilaisia taitoja, asenteita ja tietoja. Osaaminen ei ole vain yksittäinen ominaisuus, vaan se koostuu useista eri elementeistä, jotka voivat kertyä monin eri tavoin ja ympäristöissä.

Osaamisen karttuminen on jatkuvaa ja monimutkaista, vaatiessaan jatkuvaa tietoista harjoittelua. Osaamisen kehittämisessä on hyödyllistä käyttää elinikäistä oppimista, johon sisältyvät formaali, non-formaali ja informaali oppiminen. Formaali oppiminen tapahtuu yleensä oppilaitoksissa ja johtaa usein pätevyteen tai tutkintoon. Non-formaali oppiminen on suunniteltua opiskelua oppilaitoksen ulkopuolella, kuten työpajoissa tai seminaareissa. Informaali oppiminen puolestaan tapahtuu arjen tilanteissa, kuten kotona tai työpaikalla. (Tynkälä 2013, 28.)

Osaaminen voi kertyä monella eri tavalla, ja se voi olla seurausta erilaisista kokemuksista ja oppimismahdollisuuksista. Esimerkiksi työkokemus voi olla merkittävä tekijä osaamisen kehittämisessä, sillä se tarjoaa käytännön kokemuksia ja tilaisuuksia soveltaa teoriaa käytäntöön. Työssä oppiminen voi tapahtua sekä virheiden että onnistumisten kautta, ja niiden kautta voi oppia uusia taitoja ja kehittää olemassa olevaa osaamista. (Nissilä & Syvänen 2015, 78–79.)

Osaaminen voi kertyä myös koulutuksen ja koulutusjärjestelmien kautta. Koulutus voi antaa tietoa ja teoreettista ymmärrystä, jota voi soveltaa käytäntöön. Koulutus voi tarjota myös mahdollisuuksia oppia uusia taitoja ja kehittää asenteita, jotka ovat hyödyllisiä tulevassa työssä. (Sahlberg 2016, 23.)

Oppiminen voi tapahtua myös harrastusten ja vapaa-ajan aktiviteettien kautta. Esimerkiksi urheilu voi opettaa johtajuutta, yhteistyötaitoja ja sitkeyttä, jotka ovat hyödyllisiä työelämässä. Vapaa-ajan aktiviteetit voivat myös tarjota mahdollisuuksia kehittää luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. (Välijärvi & Kupari 2019, 27.)

Osaaminen voi kertyä myös sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen kautta. Ihmissuhteet voivat tarjota mahdollisuuksia oppia uusia taitoja, kuten kommu-

nikaatiota, neuvottelutaitoja ja empatiaa. Ihmissuhteet voivat myös tarjota tilaisuuksia kehittää kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa ja sopeutua erilaisiin ympäristöihin. (Nissilä & Syvänen 2015, 80–81.)

Osaamisen karttuminen vaatii oppijan aktiivista roolia. Tärkeä tekijä tässä on itseohjautuva oppiminen, jossa oppija ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja määrittelee omat tavoitteensa. Lisäksi oppimisen reflektointi on tärkeää, koska se auttaa oppijaa arvioimaan omaa oppimisprosessiaan, ymmärtämään omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan sekä siirtämään oppimansa käytäntöön. Oppijan tulee arvioida omaa oppimisprosessiaan ja pohdiskella sitä, mikä auttaa heitä ymmärtämään paremmin omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan. Tätä kutsutaan reflektioksi, ja sen avulla oppija voi soveltaa oppimaansa käytännössä. (Tynkälä 2013, 57–60.)

3.3 Osaamisen tunnistaminen

Osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan aiemmin hankitun osaamisen arviointiprosessia, jossa selvitetään, miten se liittyy opiskelijan nykyisiin opiskelutavoitteisiin ja tutkintoon. Tämä arviointi voidaan tehdä erilaisilla menetelmillä, kuten haastatteluilla, tenteillä ja portfolion tarkastelulla. Sen täytyy vastata nykyisiä opiskelutavoitteita ja tutkinnon perusteita. (Opetushallitus 2021). Tämä tarkoittaa sitä, että tunnistetun osaamisen täytyy olla olennaisesti samaa kuin se, mitä tutkinnon suorittaminen edellyttää. Osaamisen tunnistamisen avulla voidaan välttää turhaa päällekkäistä koulutusta ja nopeuttaa opintojen etenemistä. (Nissilä & Syvänen, 2015, 9.)

Osaamisen tunnistaminen voidaan toteuttaa monenlaisissa ympäristöissä, mutta se edellyttää aina pätevyyttä ja osaamista kyseisellä alalla. Ammatillisen koulutuksen kontekstissa osaamisen tunnistamista tekevät yleensä alan ammattilaiset, kuten opettajat, ohjaajat ja työpaikkaohjaajat. Heillä tulee olla riittävä tieto ja osaaminen alasta, jotta he pystyvät tunnistamaan henkilön aiemmin hankitun osaamisen ja arvioimaan sen merkitystä suhteessa koulutuksen tavoitteisiin. Tärkeää on myös varmistaa, että tunnistamisprosessi on objektiivinen ja luotettava, jotta se ei johda väärin arvioihin henkilön osaamisesta. (Nissilä & Syvänen, 2015, 8.)

Ammattiosaamisen näytöt ovat menetelmä, jolla arvioidaan henkilön ammattitaitoa ja osaamista käytännön työtehtävissä. Näitä näyttöjä on kolme erilaista: yksittäinen näyttö, osaamiskokonaisuuden näyttö ja tutkinnon osan näyttö. Yksittäinen näyttö mittaa henkilön ammattitaitoa yhdessä työtehtävässä, kun taas osaamiskokonaisuuden näyttö arvioi henkilön osaamista useammassa eri työtehtävässä. Tutkinnon osan näyttö liittyy ammatilliseen perustutkintoon, ja sen tarkoituksena on todentaa, että henkilö hallitsee kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset. (Opetushallitus 2020.)

Osaamisen tunnistamista näytöllä voidaan pitää yhtenä tehokkaimmista tavoista arvioida henkilön todellista osaamista. Näyttö on tilanne, jossa henkilö osoittaa käytännön osaamistaan käytännön tilanteessa ja antaa näin näytön siitä, että hän hallitsee tarvittavat taidot ja osaamisen kyseisessä ammatissa. (Opetushallitus 2021.)

Näytön käyttö osaamisen tunnistamisessa on erityisen merkittävää ammatillisessa koulutuksessa, sillä se antaa mahdollisuuden arvioida henkilön todellista osaamista käytännössä. Näyttöjen avulla varmistetaan, että henkilö hallitsee tarvittavat taidot ja osaamisen kyseisessä ammatissa ja pystyy soveltamaan niitä käytännön työtehtävissä. (Nissilä & Syvänen 2015, 7–8.)

Näytön avulla voidaan myös havainnollistaa henkilön vahvuuksia ja heikkouksia, jolloin voidaan suunnitella yksilöllisesti tarvittavaa koulutusta ja tukea. Näyttöjen avulla saadaan tietoa myös siitä, millaisia osaamistarpeita henkilöllä on ja millä alueilla hän tarvitsee vielä kehittymistä. (Nissilä & Syvänen 2015, 7–8.)

Kokonaisuudessaan näyttö on siis merkittävä osa osaamisen tunnistamisprosessia, sillä se mahdollistaa henkilön todellisen osaamisen arvioinnin käytännössä ja antaa mahdollisuuden yksilöllisen koulutuksen ja tuen suunnitteluun. Ammattiosaamisen näytöllä on opiskelijalle suuri merkitys, sillä se on tärkeä osa ammatillista koulutusta ja tutkintoa. Näyttö antaa opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa käytännön taitonsa ja osaamisensa kyseisessä ammatissa. Tämä on erityisen tärkeää, sillä työmarkkinoiden vaatimukset ovat jatkuvasti muuttumassa ja kehittymässä.

Ammattiosaamisen näytöllä on opiskelijalle suuri merkitys, sillä se on tärkeä osa ammatillista koulutusta ja tutkintoa. Näyttö antaa opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa käytännön taitonsa ja osaamisensa kyseisessä ammatissa. (Opetushallitus 2021.) Tämä on erityisen tärkeää, sillä työmarkkinoiden vaatimukset ovat jatkuvasti muuttumassa ja kehittymässä.

Ammattiosaamisen näytössä opiskelija voi todistaa, että hän hallitsee tarvittavat taidot ja osaamisen kyseisessä ammatissa. Tämä puolestaan parantaa opiskelijan työllistymismahdollisuuksia ja antaa hänelle paremmat edellytykset menestyä työelämässä. Näytön avulla opiskelija voi myös saada arvokasta palautetta ja kehittää osaamistaan edelleen. (Opetushallitus 2021.)

Lisäksi ammattiosaamisen näyttö voi antaa opiskelijalle mahdollisuuden saada osaamisestaan tunnustusta ja hyvitystä aiemmin hankitusta osaamisesta. Tämä voi nopeuttaa opiskelijan tutkinnon suorittamista ja mahdollistaa uralla etenemisen nopeammin. (Nissilä & Syvänen 2015, 10.)

3.4 Osaamisen tunnustaminen

Osaamisen tunnistaminen tarkoittaa aiemmin hankitun osaamisen hyväksymistä osaksi opiskelijan nykyistä koulutusta. Tämä voi tapahtua suoraan myöntämällä opiskelijalle tutkinnon osa tai koko tutkinto osaamisen perusteella. Tämä helpottaa opiskelijoiden siirtymistä eri koulutusasteiden tai oppilaitosten välillä ja vähentää tarpeettomia päällekkäisiä opintoja ja tutkintoja. (Opetushallitus 2021.)

Osaamisen tunnistaminen viittaa siihen, että aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan ja hyväksytään uudessa koulutusympäristössä. Tämä voi tapahtua eri oppimismuodoissa, kuten formaalissa, non-formaalissa tai infomaalissa oppimisessa. Osaamisen tunnistamisella on tärkeä merkitys elinikäisen oppimisen näkökulmasta, koska se mahdollistaa oppijoiden aiemmin hankkiman osaamisen hyödyntämisen uusissa ympäristöissä ja tilanteissa. Osaamisen tunnistamisella on myös positiivisia vaikutuksia oppijoiden motivaatioon ja itseluottamukseen, kun heidän aiemmin hankkima osaaminen tunnustetaan ja arvostetaan. (Tynkälä 2013, 35–36.)

Ammatillisessa koulutuksessa osaamisen tunnustaminen tapahtuu usein näyttöjen avulla. Näytössä opiskelija osoittaa käytännön taitonsa ja osaamisensa kyseisessä ammatissa (Nissilä & Syvänen 2015, 17). Osaamisen tunnustamisessa huomioidaan myös aiemmin hankittu osaaminen ja se voidaan ottaa huomioon esimerkiksi tutkinnon osia suoritettaessa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 37 §.)

Osaamisen tunnustamisessa voidaan hyödyntää myös muita menetelmiä, kuten itsearviointia ja portfolioita. Itsearviointin avulla opiskelija arvioi omaa osaamistaan ja pystyy tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Portfolio taas on kokoelma dokumentteja ja näyttöjä, joilla opiskelija osoittaa omaa osaamistaan ja kehitystään. (Nissilä & Syvänen, 2015, 18).

Osaamisen tunnustaminen mahdollistaa yksilön osaamisen arvostamisen ja tunnustamisen, mikä voi lisätä hänen motivaatiotaan ja itsetuntoaan. Lisäksi osaamisen tunnustaminen voi helpottaa yksilön koulutus- ja työllistymispolkua, kun aiemmin hankittu osaaminen huomioidaan uusia taitoja ja pätevyyskäs hankittaessa. Osaamisen tunnustaminen on tärkeä väline elinikäisen oppimisen edistämässä ja osaamisperusteisen yhteiskunnan rakentamisessa. Sen avulla yksilöt voivat osoittaa osaamisensa ja pätevyytensä monilla eri tavoilla, kuten ammattiosaamisen näytöillä ja muilla arviointimenetelmillä. (Nissilä & Syvänen 2015, 6.)

Ammatillisen osaamisen tunnustamisen suorittaa aina ammatillinen oppilaitos tai muu tunnustamisprosessiin oikeutettu taho, kuten työnantaja tai koulutuksen järjestäjä. Tunnustaminen perustuu aina näyttöön, jossa opiskelija osoittaa käytännön taitonsa ja osaamisensa kyseisessä ammatissa. Tunnustamisprosessiin osallistuu myös arvioijia, jotka arvioivat opiskelijan näytön perusteella hänen osaamisensa ja antavat siitä arvion. (Nissilä & Syvänen 2015, 6–7.)

3.5 Vertaisohjaaja

Vertaistuki on tärkeä osa ammatillisia opintoja ja sen merkitys korostuu erityisesti opintojen alkuvaiheessa. Vertaistuki tarkoittaa opiskelijoiden keskinäistä tukea ja vuorovaikutusta opintojen aikana. Tämä voi tapahtua esimerkiksi ryhmätöiden, harjoitusten tai vapaa-ajan toimintojen yhteydessä. (Mäkelä 2019, 12.)

Vertaistuen merkitys korostuu erityisesti silloin, kun opiskelijalla on haasteita opintojen suorittamisessa tai hän kokee olonsa epävarmaksi ammatillisissa taidoissaan. Vertaistuki voi auttaa opiskelijaa selviytymään vaikeista tilanteista ja löytämään ratkaisuja ongelmiin yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. (Niemi 2020, 25.)

Vertaistuen merkitys ei rajoitu vain opintojen aikaiseen vuorovaikutukseen, vaan se voi jatkua myös opintojen jälkeen ammatillisessa työelämässä. Opiskelijat voivat luoda vahvoja verkostoja ja kontakteja muiden saman alan ammattilaisten kanssa, mikä voi auttaa uran kehittämisessä ja ammatillisen kasvun tukemisessa. (Kettunen ym.2021, 42.)

Vertaistuki voi myös edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja vähentää opintojen aikaisia stressitekijöitä. Opiskelijat voivat jakaa keskenään kokemuksiaan ja tunteitaan opintojen haasteista, jolloin he tuntevat olevansa osa yhteisöä, joka tukee heitä vaikeina aikoina. (Rasku-Puttonen ym. 2019, 14.) Ammatillisessa koulutuksessa vertaistuen merkitys on tunnustettu ja siihen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Oppilaitokset ovat kehittäneet erilaisia toimintoja, kuten tutorohjelmia, joilla tuetaan opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja tukea. Vertaistuen merkitys on myös tunnustettu tutkinnon perusteissa, joissa painotetaan vuorovaikutustaitojen, ryhmätyöskentelyn ja yhteistyökyvyn kehittämistä. (Kettunen ym. 2021, 45.)

Kankaanpää ja Koivula (2015) korostavat artikkelissaan Tutoropettajuus - vertaistuellla oppimista ammatillisessa koulutuksessa vertaisuuden merkitystä oppimisessa ja opettamisessa ammatillisessa koulutuksessa. Vertaisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijoiden keskinäistä opettamista ja oppimista, jossa opiskelija toimii tutorina eli opettajana toiselle opiskelijalle.

Tutoropettajuus perustuu siihen, että opiskelijat pystyvät opettamaan toisilleen asioita, joita he ovat itse oppineet. Tämä vahvistaa oppijan omaa oppimista, kun hän joutuu jäsentämään oppimaansa toiselle. Tutoropettajuus tukee myös opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä, mikä edistää oppimista ja yhteisöllisyyttä.

Kankaanpään ja Koivulan (2015) mukaan tutoropettajuuden käyttö ammatillisessa koulutuksessa vaatii kuitenkin hyvää ohjausta ja suunnittelua. Tutoropettajuus ei ole itsestäänselvyys, vaan sitä on kehitettävä ja tuettava aktiivisesti. Opiskelijoita on ohjattava siihen, miten he voivat parhaiten toimia tutorina ja miten he voivat tukea toisiaan oppimisessa. Tutoropettajuuden käyttö ammatillisessa koulutuksessa voi lisätä opiskelijoiden aktiivisuutta ja osallistumista oppimisprosessiin. Se myös edistää opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja valmistaa heitä tulevaan ammattiin, jossa kommunikointitaitoja tarvitaan usein. Tutoropettajuus on siten yksi keino lisätä yhteisöllisyyttä ja oppimisen tehokkuutta ammatillisessa koulutuksessa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että tutoropettajuus on hyvä esimerkki siitä, miten vertaisuutta voi hyödyntää oppimisessa ja opettamisessa ammatillisessa koulutuksessa. Se edistää opiskelijoiden aktiivisuutta, vuorovaikutustaitoja ja yhteisöllisyyttä, mikä tekee siitä merkittävän oppimisen tukimuodon.

Valtosen (2017) mukaan vertaisohjaaja on ammattikoulutuksen opiskelija, joka toimii opettajan apuna opiskelijoiden ohjauksessa ja tukee heidän oppimistaan. Vertaisohjaaja on usein hieman kokeneempi opiskelija, joka on jo saavuttanut taitoja ja osaamista opiskelualallaan. Hän voi toimia esimerkiksi uusien opiskelijoiden mentorina ja auttaa heitä sopeutumaan uuteen oppimisympäristöön.

Vertaisohjaajan rooliin kuuluu myös tukea opettajaa esimerkiksi käytännön tehtävien toteuttamisessa ja oppimistilanteiden valmistelussa. Hän voi myös auttaa opettajaa arvioimaan opiskelijoiden osaamista ja tarjota palautetta opetuksen kehittämiseksi.

Valtosen (2017) mukaan vertaisohjaajuus edistää opiskelijoiden oppimista, sillä opiskelijat saavat yksilöllistä huomiota ja ohjausta vertaisiltaan, jotka ovat jo läpikäyneet samanlaisen oppimisprosessin. Vertaisohjaajat ovat myös tärkeässä roolissa oppimisympäristön ilmapiirin luomisessa ja positiivisen vuorovaikutuksen tukemisessa.

Kaiken kaikkiaan Valtonen (2017) korostaa vertaisohjaajuuden tärkeyttä ammatillisessa koulutuksessa ja sen vaikutusta oppimisen laatuun ja opiskelijoiden hyvinvointiin.

Vertaisohjaajia voidaan myös opinnollistaa ammatillisessa koulutuksessa. Opinnollistamisella tarkoitetaan käytäntöä, jossa opiskelijoiden osaamista tunnustetaan ja arvioidaan sekä integroidaan osaksi tutkintoa. Vertaisohjaajan rooli voidaan sisällyttää tähän opinnollistamisprosessiin. Tämä tarkoittaa sitä, että vertaisohjaajien osaamista arvioidaan ja tunnustetaan osana ammatillista tutkintoa. Vertaisohjaajien toiminnan avulla voidaan myös parantaa ammatillisen koulutuksen laatua ja lisätä opiskelijoiden motivaatiota ja sitoutumista opintoihin. (Valtonen 2017, 37.)

Vertaisohjaajuus ja tiimioppiminen ovat kaksi menetelmää, jotka voivat tukea toisiaan ammatillisessa koulutuksessa. Tiimioppiminen tarkoittaa oppimista ryhmässä, jossa jokainen jäsen on aktiivisesti mukana tavoitteiden saavuttamisessa. Vertaisohjaaja voi toimia tiimin jäsenenä ja tukea muita jäseniä oppimisessaan. Vertaisohjaajan roolina tiimioppimisessa voi olla esimerkiksi ryhmän ohjaaminen ja kannustaminen, tavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttamisen seuraaminen, erilaisten oppimisstrategioiden esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen. (Valtonen 2017, 38.)

Tiimioppimisessa vertaisohjaajalla voi olla myös tärkeä rooli konfliktitilanteiden ratkaisemisessa ja yhteistyötaidon kehittämisessä. Vertaisohjaaja voi auttaa ryhmän jäseniä löytämään yhteisiä tavoitteita ja luomaan toimivan yhteistyömallin, joka voi edistää oppimista ja yhteishenkeä.

Tiimioppiminen voi myös tukea vertaisohjaajan ammatillista kehittymistä, sillä se tarjoaa mahdollisuuden työskennellä erilaisten ihmisten kanssa ja oppia uusia asioita ryhmässä. Lisäksi tiimioppiminen voi auttaa vertaisohjaajaa kehittämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan, jotka ovat tärkeitä myös ohjaustyössä.

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ JA MENETELMÄ

4.1 Kehittämisen tavoite

Kehittämistyön tavoitteena oli luoda toimintamalli ja materiaali opiskelijatoiminnan ja vertaisohjauksen opinnollistamiselle, joka tukee opiskelijahyvinvointia ja samalla mahdollistaa opiskelijatoiminnan tai vertaisohjaajuuden kautta hankitun

osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen osaksi opiskelijan opintoja. Opiskelija ja vastuuopettaja yhdessä päättävät, mitä opintoja opiskelija oppilaitoksen toiminnassa suorittaa.

Tavoitteena oli kehittää ja aktivoida opiskelijatoimintaa niin, että opiskelijatoimintaan osallistuvat opiskelijat voivat samalla suorittaa Yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvia opintoja osana opiskelijatoimintaa. Opetushallituksen ohjeistuksen nojalla, voidaan tarjota opiskelijoille vapaasti valittava kurssi, nimeltään Opiskelijatoiminnassa toimiminen.

Vaihtoehtoisesti opiskelija voi halutessaan edistää myös ammatillisia opintojaan, suorittamalla työssäoppimisen oppilaitoksessa toimien vertaisohjaajan roolissa. Malli mahdollistaa opiskelijoilla ammatillisten opintojen, vapaasti valittavien yhteisten tutkinnon osan opintojen (YTO-opinnot) ja työssäoppimisen suorittamisen oppilaitoksen sisällä ja tarjoaa samalla vertaistukea ja opiskelijatoimintaa, tukien erilaisia tukea tarvitsevia opiskelijoita ja henkilökunnan riittävyyttä. Vertaisohjaajan toimintamallin mukaisesti opiskelija toimii oppilaitoksen vertaisohjaajan roolissa ja ohjaa sekä tukee eri ryhmien opiskelijoita koulupäivien aikana, samalla hankkimalla nuoriso- ja yhteisöohjaajan ammattitaitovaatimuksien mukaista osaamista. Vertaisohjaajan tavoitteena on tukea opiskelijaa yksilöllisesti ja lisätä yhteisöllisyyttä toimipaikassa. Hän osallistuu, suunnittelee ja toteuttaa opiskelijatoimintaa osana työssäoppimistaan vertaisohjaajan roolissa ja hankkii tarvittavan osaamisen opiskelijatoiminnasta. Hankittu osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan osaksi Yhteisen tutkinnon osan (YTO-opinnot) vapaasti valittavia opintoja. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa näitä vapaasti valittavia YTO-opintoja 3–5 osaamispistettä riippuen kokonaisuudesta, mitä hän työssäoppimisen aikana tekee.

YTO-opinnot ovat ammatillisen peruskoulutuksen pakollisia osia, jotka kaikki saman tutkinnon suorittajat opiskelevat, riippumatta siitä mihin ammattiin he kouluttautuvat. YTO-opinnot sisältävät yleisiä ammatillisia opintoja, jotka edistävät tärkeitä valmiuksia kuten yhteiskunta- ja työelämätaidot, vuorovaikutus- ja viestintätaidot, matemaattisluonnontieteellinen osaaminen sekä kielitaito ja kulttuuriosaaminen. Tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla on tarvittavat perusvalmiudet työelämässä toimimiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen, sekä edistää ammattiosaamisen soveltamista käytännön työtehtävissä. (Opetushallitus 2021.)

Yhteiset tutkinnon yhteiset osat muodostuvat 35 osaamispisteestä, joista 26 ovat pakollisia ja 9 ovat valinnaisia. Opiskelijat voivat valita valinnaisten osien joukosta kiinnostuksensa ja tavoitteidensa mukaan, jolloin he voivat syventää osaamistaan ja valmistautua paremmin tuleviin työtehtäviin. Vapaasti valittavat tutkinnon osat vaihtelevat oppilaitosten välillä, mutta oppilaitoksen tulee huolehtia siitä, että tarjolla on riittävä määrä erilaisia opintoja eri osa-alueilta. Oppilaitoksen on myös varmistettava, että tarjolla olevat opintokokonaisuudet tukevat opiskelijoiden ammatillista kasvua ja kehitystä ja täydentävät ammattiin liittyviä tutkinnon osia. Tämä voi tarkoittaa liikunta- ja hyvinvointiopintoja, kestävä kehityksen opintoja tai yrittäjyysopintoja, jotka kaikki ovat tärkeitä ammatillisen osaamisen kehittämisessä. (Opetushallitus 2021.)

4.2 Kehittämismenetelmä

Valitsin kehittämismenetelmäksi tähän työhön Yhteiskehittämisen menetelmän, koska tarve yhteiselle kehittämistyölle oli noussut sekä opiskelijoiden toiveesta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstöltä. Huomasimme nopeasti kehitystyön edessä, että käytännön toimintoja opinnollistamalla voimme vaikuttaa useisiin eri tarpeisiin, kuten henkilökohtaisiin opintopolkuihin ja niiden erilaisiin variaatioihin, opiskelijoiden vertaistuen lisäämisellä saatuihin lisäresursseihin yksilön ohjauksessa ja tuessa ja pystyimme hyödyntämään monipuolisemmin olemassa olevaa oppimisympäristöämme ja muokkaamaan sitä hyvin erilaisiin tarpeisiin.

Yhteiskehittäminen on yhteistyöprosessi, jossa eri osapuolet työskentelevät yhdessä jonkin tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoitteena voi olla esimerkiksi palvelun parantaminen tai toiminnan tehostaminen. Yhteiskehittämisessä eri osapuolet tuovat yhteen eri näkökulmia, tietoa ja kokemuksia, jolloin lopputuloksena syntyvä ratkaisu on usein monipuolisempi ja laadukkaampi kuin yksin työskennellessä. (Kettunen & Aarnio 2019, 15.) Tässä kehittämistehtävässä yhteistyö onnistui hyvin, sillä kaikilla osallistujilla oli yhteinen tarve löytää uudenlaisia keinoja tukea ja ohjata opiskelijoita omien opintojen edistämisessä. Myös huoli Korona-kriisin aiheuttamista hyvinvoinnin haasteista oli yhteinen.

Yhteiskehittämisen periaatteet perustuvat vuorovaikutukseen, avoimuuteen ja osallisuuteen. Osallistajat ovat tasavertaisia ja heidän erilaiset näkemyksensä ja kokemukset ovat tärkeitä ratkaisun kannalta. Yhteiskehittämisessä korostuu

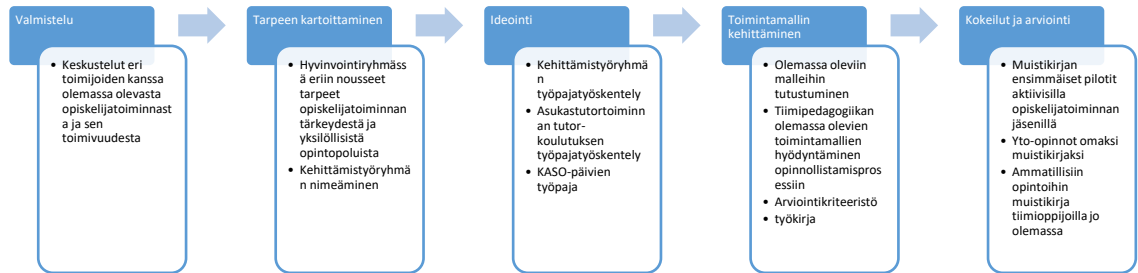
myös jatkuva oppiminen ja kehittyminen, sillä yhteistyöprosessin aikana osallistujat oppivat toisiltaan uusia asioita ja kehittävät omaa osaamistaan. (Kettunen & Aarnio. 2019, 21.) Opiskelijoilla oli tässä kehittämistehtävässä keskeinen rooli, sillä työssäoppimispaikkojen vähäisyys ja tämän tuoma haaste edistää opintoja huolestutti opiskelijoita. He toivat vahvasti esille erilaisia arjen toimintoja, joissa niin ammatilliset, kun yhteisten opintojen osaamisvaatimukset täytyivät, mutta niitä ei ole osattu hyödyntää aikaisemmin osana opintoja. Tästä esimerkkinä mm. yhteiset Värkkistoiminnot, jossa opiskelijat koulun jälkeen koontuivat yhdessä tutustumaan uusiin kädentaidon menetelmiin, yhdessä ideoiden ja suunnitellen toimintaa ja omaa osaamistaan jakaen.

Yhteiskehittämisen hyödyt ovat moninaiset. Yhteistyöprosessin aikana syntyvä ratkaisu on usein laadukkaampi ja monipuolisempi, kun eri osapuolet tuovat yhteen eri näkökulmia ja osaamista. Yhteiskehittämisen avulla voidaan myös parantaa yhteistyön ja vuorovaikutuksen laatua eri osapuolten välillä, mikä johtaa parempaan yhteistyöhön tulevaisuudessa. Lisäksi yhteiskehittämisessä korostuu osallisuus ja demokratia, sillä kaikilla osallistujilla on mahdollisuus vaikuttaa ratkaisun lopputulokseen. (Kettunen & Aarnio 2019, 31.) Kehittämistyön edessä eri toimijoille avautui useita uusia etuja ja hyötyjä, joita ei alussa osattu edes huomioida, vaan ne tulivat eteen kokeiluiden ja opiskelijakokemusten myötä. Esimerkiksi bänditoiminnan käynnistäminen osana yhden aikuisopiskelijan näyttöä, samalla hän sai arvokasta lisäosaamista nuorten kanssa toimimisesta, koska työskenteli omassa ammatissaan aikuisten parissa.

Yhteiskehittämisen käytännön sovellusalueet ovat laajat. Esimerkkejä yhteiskehittämisestä voivat olla yritysten ja asiakkaiden yhteiskehittämät tuotteet, kaupunkien ja kuntien asukkaiden yhteiskehittämät palvelut tai yhteistyö eri alojen ammattilaisten välillä tavoitteena kehittää uusia innovaatioita (Kettunen & Aarnio 2019, 44). Kehittämistyön aikana huomattiin myös laajat jatkokehittämismahdollisuudet, kuten työelämä yhteistyön kautta tehtävät projektit ja tapahtumat. Esiin nousi myös työelämäyhteistyön osallistumisen tarve yhteiskehittämisen prosessiin.

4.3 Kehittämistyön eteneminen

Kehittämistyön käytännön toiminta kesti noin vuoden. Prosessi toteutettiin viidessä osassa: valmistelu, tarpeen kartoittaminen, ideointi, toimintamallin kehittäminen, kokeilut ja arviointi.



kuva 3. Kehittämistyön eteneminen.

Yhteiskehittämisen prosessi on yhteistyöprosessi, jossa eri osapuolet työskentelevät yhdessä jonkin tavoitteen saavuttamiseksi (Alasoini & Toikka 2010, 25). Prosessi alkaa yleensä yhteistyön tavoitteen määrittelyllä, jossa sovitaan tavoitteen sisällöstä ja siitä, mitä yhteistyöllä tavoitellaan. Tämän jälkeen sovitaan osapuolten rooleista ja vastuista, sekä määritellään yhteistyön rajat ja pelisäännöt. (Eteläpelto & Tynjälä 2019, 87.)

Seuraavaksi aloitetaan ideointi ja yhteistyössä luodaan erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja tavoitteen saavuttamiseksi. Osapuolet tuovat yhteen eri näkökulmia, tietoa ja kokemuksia, jolloin lopputuloksena syntyvä ratkaisu on usein monipuolisempi ja laadukkaampi kuin yksin työskennellessä. (Alasoini & Toikka 2010, 27.) Tässä vaiheessa korostuu avoimuus ja vuorovaikutus, sillä kaikkien osapuolten mielipiteet ja ideat ovat tärkeitä (Eteläpelto & Tynjälä 2019, 87).

Ideoiden jälkeen valitaan parhaat vaihtoehdot ja lähdetään konkretisoimaan ratkaisua. Tässä vaiheessa tarkennetaan ratkaisun yksityiskohtia ja tehdään tarvittavat suunnitelmat. Yhteistyöprosessin aikana osallistujat oppivat toisiltaan uusia asioita ja kehittävät omaa osaamistaan. (Alasoini & Toikka 2010, 27.)

Lopuksi ratkaisu toteutetaan ja testataan käytännössä. Tämä vaihe on tärkeä, sillä se antaa mahdollisuuden arvioida ratkaisun toimivuutta ja tehdä tarvittavat muutokset ennen lopullista käyttöönottoa. (Eteläpelto & Tynjälä 2019, 88.)

Ensimmäiset kokeilut käynnistettiin Helsingin toimipisteen opiskelijatoimikunnan aktiivisten jäsenten kanssa. He saivat koekäyttöön muistikirjat, johon kirjasiivat toiminnassa hankkimaansa osaamista ja antoivat palautetta kehittämissyöryhmälle muistikirjan soveltuvuudesta osaksi opiskelijatoimintaa.

Vertaisohjaamisen ensimmäiset kokeilut toteutettiin räätälöityinä työssäoppimisina aikuisille oppisopimusopiskelijoille, jotka eivät voineet suorittaa Nuoren kasvun ja hyvinvoinnin ammatillista tutkinnon osaa omassa työpaikassaan. Nämä opiskelijat toteuttivat yhteisprojektina bänditoiminnan pilotin, jossa toimivat nuorille opiskelijoille vertaisohjaajina, samalla dokumentoiden omaa osaamistaan oppimispäiväkirjaan.

Yhteiskehittämisen prosessi korostaa avoimuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta, sekä tasavertaisuutta osallistujien välillä. Prosessin tavoitteena on luoda laadukas ratkaisu yhteistyön avulla, ja samalla parantaa osapuolten välistä yhteistyötä ja oppimista. (Alasoini & Toikka 2010, 27; Eteläpelto & Tynjälä 2019, 87.) Jokaisen kokeilun päätteeksi sekä opiskelijoilta, osallistujilta ja opetushenkilöstöltä kerättiin suullinen palaute, jonka perusteella tehtiin toimintamalliin muutoksia.

5 KOHTI OSAAMISEN TUNNISTAMISTA JA TUNNUSTAMISTA

5.1 Valmistelu

Kehittämistyön idea syntyi korona-ajan ollessa pahimmillaan, kun pohdittiin kuinka ylläpitää ja vahvistaa yhteisöllisyyttä opiskelijoiden kesken, kun ei voida tavata tai olla yhteydessä. Nuoriso- ja yhteisöohjauksen opiskelijat järjestivät etäleirin, jossa aihe ja yhdessä olemisen tarpeellisuus konkretisoitui. Tuolla leirillä opiskelijat nostivat esille erilaisten yhteisöllisten tapojen puutteen, jolla kohdata ja olla yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa. Korona-aika on vaikuttanut merkittävästi opiskelijoiden elämään ja opiskeluun. Etäopetus, sosiaalisten kon-

taktien puute ja epävarmuus tulevaisuudesta ovat aiheuttaneet monille opiskelijoille stressiä ja ahdistusta. (Liukkonen ym. 2021, 9.) Korona-aika on myös vaikuttanut opiskelijoiden opiskelumotivaatioon ja -tuloksiin. Etäopetus on myös haastanut opiskelijoiden itseohjautuvuutta ja opiskelutaitoja, kun vastuu oppimisesta on entistä enemmän opiskelijalla itsellään. (Kettunen & Lonka 2021, 108.)

Kevään 2022 aikana kokeiltiin myös Järvenpään yhteishaun kautta tulleiden ja Helsingin jatkuvan haun kautta tulleiden opiskelijoiden yhteisopiskelua erinomaisin tuloksin. Tässä kokeilussa eri ikäiset ja eri tavalla opiskelevat opiskelijat opettivat toinen toisilleen joitain, mitä itse osasivat. Tämä kokeilu herätti tarpeen tehdä jotain uutta ja lisätä erilaisten oppijoiden kohtaamista.

Itse muutaman kollegani kanssa veimme ajatusta eteenpäin eri verkostoissa ja kehittämiseen tähtäävissä työryhmissä, ja lopulta saimme luvan lähteä selvittämään ja kehittämään opiskelijatoimintaa. Sovimme myös, että kehittämistyö toimii opintojeni opinnäytetyönä ja on työantajani tarpeista lähtevä hanke. Tästä tehtiin kirjallinen sopimus.

5.2 Tarpeen kartoittaminen

Kehittämistyö alkoi opiskelijatoiminnan kehittämistarpeen selvityksellä yhdessä opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa. Hän oli tehnyt havainnon, että meillä ei ole varsinaista toimivaa opiskelijatoimintaa, vaan usein erilaisiin tapahtumiin pyydettiin nuoriso- ja yhteisöohjaajaopiskelijoita. Eri työ- ja opiskelijaryhmissä käytyjen keskusteluiden lopputuloksena vahvistui ajatus siitä, että tarvetta opiskelijatoiminnan rakenteelle on, mutta aiemmin tämän toiminnan ohjaukseen ja kehittämiseen ei ollut kohdennettu resursseja. Nyt opiskelijatoiminnan koordinaattorin rekrytoimisen jälkeen tilanne tältä osin oli parempi. Yhdessä koordinaattorin kanssa ideaa ja ajatusta kehittämistyöstä vietiin päätöstasolle ja saatiin sieltä tuki lähteä työstämään tätä projektia. Oppilaitoksessa toimiva hyvinvointiryhmä oli tähän työhön soveltuva, jo olemassa oleva työryhmä jatkokehittämiseksi.

Hyvinvointityöryhmässä käytyjen keskusteluiden perustella päädyttiin käynnistämään useita erilaisia työpajoja, joissa opiskelijatoimintaa ja sen sisältöjä voisi

käsitellä ja näin kerätä erilaisia näkemyksiä ja ideoita oppilaitoksen eritoimijoilta. Kehittämistyölle määriteltiin myös oma työryhmä, joka osaltaan sitoutui pitämään opiskelijatoiminnan tarpeellisuutta esillä ja tuomaan havaintoja, ideoita ja toiveita omista verkostoistaan jatkokehittettäväksi. Työryhmä kokoontui noin 2 kuukauden välein.

5.3 Ideointi

Kehittämistyön menetelmäksi valikoitui yhteiskehittämisen menetelmä ja hankkeen ympärille koottiin kehittämistyöryhmä. Kehittämistyöryhmään kuuluivat opiskelijatoiminnan koordinaattori, opinto-ohjaaja, ammatilliset ohjaajat, opiskelijahallituksen edustaja ja allekirjoittanut, joka edustaa opetushenkilökuntaa. Kehittämistyöryhmän tapaamisista ja työskentelystä raportoitui säännöllisesti kasvatus- ja ohjausalan koulutuspäällikköä, koulutusjohtajaa ja opiskelijoiden tuki- ja hyvinvointipalveluista vastaavaa koulutuspäällikköä.

Kehittämistyöryhmä pohti vaihtoehtoisia tapoja osallistaa ja lisätä opiskelijoiden välisiä kohtaamisia, vapaaehtoisuuteen perustuvaan tutortoimintaan ei onnistuttu innostamaan. Useat opiskelijat kokivat syyksi sen, että omien opintojen edistäminen työllistää tarpeeksi, eikä nähty halukkuutta opintojen lisäksi toimia kouluympäristössä. Opiskelijat toivat esiin tarpeen erilaisten yhteisöllisten toimintojen olevan jo vahvasti osa opintoja muutenkin ja tutortoiminta ei tuo enää heille varsinaista lisäarvoa. Mikäli opiskelijatoiminnalla voisi edistää omia opintoja, nähtiin se motivoivaksi asiaksi.

Kehittämistyön suunnaksi päätettiin valita oppilaitoksessa tapahtuvan yhteisöllisen toiminnan parempi huomiointi osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Osa oppilaitoksemme opiskelijoista opiskelee tiimipedagogiikan mallilla, jossa opiskelijalla on itse vastuu omasta oppimisestaan mutta myös mahdollisuus itse vaikuttaa paljon siihen, miten ja missä hän tarvittavan osaamisen hankkii. Tiimioppimisesta oppilaitoksessamme on myös paljon kokemusta siitä, että ammatillisten osaamisvaatimusten lisäksi, se kehittää työyhteisö- ja vuorovaikutustaitoja omassa tiimissä.

Opinnollistamisen kehittämistyötä esiteltiin oppilaitoksen hyvinvointityöryhmässä, kasvatus- ja ohjausalan opettajien tiimipalaverissa.

Keväällä 2022 Järvenpäässä järjestettiin koko oppilaitoksen Kasvatuksen ja ohjauksen koulutusalan yhteiset kehittämispäivät, joissa yhtenä työpajana käsiteltiin opiskelijatoiminnan kehittämistä.

Kehittämistyöryhmän jäsenet kävivät vuoropuhelua omassa lähityöympäristössään erilaisista tarpeista ja odotuksista liittyen opiskelijatoimintaan, joita kehittämistyöryhmässä jatkojalostettiin.

Kehittämistyöryhmä valitsi kehittämistyön tavoitteiksi seuraavat teemat.

- Opiskelijalähtöinen toiminta, joka mahdollistaa osallisuuden ja vaikuttamisen oppilaitoksessa.
- Mahdollisesta erilaisten oppijoiden kohtaamisten ja vuorovaikutusten lisääntyminen.
- Oppilaitoksen hyödyntäminen ohjausalan työssäoppimisympäristönä
- Opiskelijoiden vertaistuki ja ohjaus
- Opiskelijoiden yksilölliset opintopolut myös YTO-opinnoissa

Kehittämistyöryhmä on valinnut useita tärkeitä teemoja kehittämistyön tavoitteiksi. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on opiskelijalähtöinen toiminta, joka mahdollistaa osallisuuden ja vaikuttamisen oppilaitoksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijoiden ääni kuullaan ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan opimiseensa ja oppilaitoksen toimintaan.

Toinen tavoite on mahdollistaa erilaisten oppijoiden kohtaamiset ja vuorovaikutukset. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaitoksessa on tilaa ja mahdollisuuksia erilaisille oppijoille, kuten esimerkiksi erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Lisääntyneet kohtaamiset ja vuorovaikutukset voivat auttaa erilaisia oppijoita opimaan toisiltaan ja kehittämään ymmärrystään erilaisista oppimistyyleistä.

Kolmas tavoite on hyödyntää oppilaitosta ohjausalan työssäoppimisympäristönä. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaitoksessa on mahdollisuus harjoitella ohjausalan työssäoppimista ja hankkia kokemusta alalta. Tämä voi auttaa opiskelijoita valmistautumaan paremmin tulevaan työhönsä ja kehittämään taitojaan.

Neljäs tavoite on tarjota opiskelijoille vertaistukea ja ohjausta. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus saada tukea ja apua toisiltaan ja ohjaajilta. Vertaistuki ja ohjaus voivat auttaa opiskelijoita selviytymään haastavista tilanteista ja kehittämään taitojaan.

Viides tavoite on tarjota opiskelijoille yksilöllisiä opintopolkuja myös YTO-opinnoissa. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus valita omiin tarpeisiinsa ja tavoitteisiinsa sopiva opintopolku. Tämä voi auttaa opiskelijoita saavuttamaan omat tavoitteensa ja kehittämään omaa osaamistaan.

Tavoitteiden saavuttamiseksi kehittämistyöryhmä päätti toteuttaa opiskelijalähtöistä vapaa-ajan toimintaa Helsingin toimipisteessä. Tämä toiminta mahdollistaa opiskelijoiden osallistumisen ja vaikuttamisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden ohjaajana toimimiseen ja erilaisten ohjauksen menetelmien harjoitteluun. Opiskelijalähtöinen vapaa-ajan toiminta tukee myös opiskelijoiden kohtaamisia ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Lisäksi kehittämistyöryhmä pyrkii tarjoamaan oppilaitosta ohjausalan työssäoppimisympäristönä. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijat voivat saada arvokasta kokemusta ja harjoitella työssäoppimista oppilaitoksen tiloissa. Tällainen toiminta voi auttaa opiskelijoita valmistautumaan tulevaan työhönsä ja kehittämään tarvittavia taitoja.

Vertaistuki ja ohjaus ovat myös tärkeitä tavoitteita kehittämistyössä. Opiskelijoiden tukeminen toisiltaan voi auttaa heitä selviytymään haastavista tilanteista ja kehittymään taitavammiksi. Ohjaus puolestaan tarjoaa opiskelijoille tukea ja ohjausta opintopolun valinnassa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Viimeisenä tavoitteena on tarjota opiskelijoille yksilöllisiä opintopolkuja myös YTO-opinnoissa. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijat voivat valita oman tavoitteidensa ja tarpeidensa mukaisen opintopolun. Tämä voi auttaa opiskelijoita saavuttamaan omat tavoitteensa ja kehittämään omaa osaamistaan entistäkin paremmin.

Kehittämistyöryhmän kokonaistavoitteena on luoda opiskelijalähtöinen toimintaympäristö, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan oppimiseensa ja oppilaitoksen toimintaan. Tämä mahdollistaa opiskelijoiden kehittämisen ja kasvun, ja auttaa heitä valmistautumaan tulevaan työelämään. Kehittämistyön toteutus vaatii tiivistä yhteistyötä opiskelijoiden ja opettajien välillä, mutta sen tulokset voivat olla erittäin merkittäviä opiskelijoiden hyvinvoinnin ja tulevaisuuden kannalta.

5.4 Toimintamallin kehittäminen

5.4.1 Opinnollistettavat opinnot

Työpajojen tuotoksien pohjalta kehittämistyöryhmässä muotoiltiin toimintamalli, jossa opiskelijatoiminta mahdollistaisi yhteisten tutkinnon osien suorittamisen osana opiskelijatoimintaan osallistumista sekä luotiin vertaisohjaajan työssäoppimisen toimintamalli, jota lähdettiin kokeilemaan käytännössä. Molemmissa malleissa pidettiin tärkeänä muokattavuutta yksilöllisen opiskelijan tarpeiden mukaan. Opiskelijatoiminnan opinnollistamisen tueksi tehtiin muistikirja (liite 1), johon opiskelija dokumentoi hankittua osaamistaan.

Opiskelijatoiminnan opinnollistaminen on yksi tärkeä keino kehittää opiskelijoiden yhteiskunta- ja työelämäosaamista sekä työkykyä ja hyvinvointia. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijat voivat suorittaa osan opinnoistaan käytännön työtehtävissä oppilaitoksessa, jolloin he saavat arvokasta työkokemusta ja oppivat soveltamaan teoriaa käytäntöön. Kehittämistyöryhmässä peilattiin asetettuja tavoitteita olemassa oleviin YTO-opintojen sisältöihin ja osaamisvaatimuksiin ja koosti tämän perusteella opiskelijatoimintaan sopivia toimintoja, jotka edesauttavat opinnollistamiselle asetettuja tavoitteita.

Kehittämistyöryhmä on valinnut opinnollistettaviksi opinnoiksi opiskelijatoiminnan, koska se vastaa parhaiten yhteiskunta- ja työelämäosaamisen ja työkyvyn ja hyvinvoinnin valmiuksia. Opiskelijatoiminta tarjoaa mahdollisuuden kehittää monia tärkeitä taitoja, kuten tiimityöskentelyä, vuorovaikutustaitoja, ongelmanratkaisua, organisointia ja projektinhallintaa. Nämä ovat kaikki taitoja, joita tarvitaan yhteiskunnassa ja työelämässä menestymiseen. (Opetushallitus 2018.)

Opiskelijatoimintaan osallistuminen antaa opiskelijoille myös mahdollisuuden vaikuttaa oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen. Opiskelijälähtöinen toiminta mahdollistaa osallisuuden ja vaikuttamisen oppilaitoksessa, mikä on tärkeää opiskelijoiden osallistumiselle ja sitoutumiselle opintoihin.

Jokaisen opiskelijan kanssa suunnitellaan yksilöllisesti suoritettava sisältö ja sen laajuus, joka on 1–5 osaamispistettä. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelijat voivat suorittaa osan opinnoistaan oman kiinnostuksensa ja tarpeidensa mukaan. Opiskelijoiden yksilölliset opintopolut ovat tärkeitä, jotta jokainen opiskelija voi saavuttaa omat tavoitteensa ja kehittää omia vahvuuksiaan.

Kaiken kaikkiaan opinnollistettavat opinnot ovat erittäin tärkeitä opiskelijoiden yhteiskunta- ja työelämäosaamisen kehittämisessä. Opiskelijatoiminta tarjoaa mahdollisuuden kehittää monia tärkeitä taitoja ja osallistua oppilaitoksen kehittämiseen. Yksilöllisesti suunnitellut opintopolut mahdollistavat sen, että jokainen opiskelija voi saavuttaa omat tavoitteensa ja kehittää omia vahvuuksiaan. Opinnollistettavien YTO-Opintojen sisältö ja osaamisvaatimukset (liite 2).

5.4.2 Suoritettavien osaamistavoitteiden saavuttaminen ja arviointi

Osaamistavoitteiden saavuttaminen on tärkeä osa opiskelijan ammatillista kehittymistä ja menestystä työelämässä. Siksi on tärkeää määritellä selkeät osaamistavoitteet ja kehittää arviointiasteikko, joka auttaa opiskelijaa arvioimaan omaa osaamistaan. Tämän lisäksi on tärkeää kehittää tukimateriaaleja, jotka auttavat opiskelijaa tunnistamaan ja dokumentoimaan omaa osaamistaan.

Yksi tärkeä kehittämistyön tulos on opinnollistamisen muistikirja, joka on kehitetty yhteistyössä kehittämistyöryhmän kanssa. Muistikirja auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja dokumentoimaan omaa osaamistaan. Se toimii opiskelua ohjaavana dokumenttina, johon opiskelija kerää oppimaansa. Muistikirjan avulla opiskelija voi seurata omaa kehittymistään ja arvioida, miten hyvin hän on saavuttanut asetetut osaamistavoitteet.

Kuitenkin kehittämistyöryhmässä nousi esiin huoli opiskelijan mahdollisesta haasteista oman osaamisen tunnistamisessa. Opiskelija ei välttämättä ymmärrä, mitä ja minkä tasoista osaamista haetaan. Tämä voi johtua siitä, että opiskelijalla ei ole riittävää tietoa osaamistavoitteista tai hänellä ei ole riittäviä taitoja tunnistaa omaa osaamistaan. Tämä vaikeus on tärkeä tunnistaa ja ratkaista, jotta opiskelijat voivat saavuttaa asetetut osaamistavoitteet. On tärkeää tarjota opiskelijoille riittävästi tietoa ja tukea, jotta he voivat tunnistaa oman osaamisensa ja kehittyä edelleen. Tämä voi sisältää esimerkiksi henkilökohtaista ohjausta, ryhmäkeskusteluja ja tarvittavaa tietoa osaamistavoitteista.

Lisäksi kehittämistyöryhmä pohti, miten opiskelijan tuki ja ohjaus toteutuvat vapaa-ajan ja kouluarjen välissä, josta opettajan ohjaus saattaa puuttua tai opettajan opetus tähtää ammatillisiin valmiuksiin. Tämä on tärkeä haaste, sillä opiskelijan tulee tunnistaa oma osaamisensa myös kouluarjen ulkopuolella. Tässä tilanteessa muistikirjasta voi olla hyötyä, sillä se auttaa opiskelijaa keräämään tietoa ja dokumentoimaan omaa osaamistaan myös vapaa-ajalla. Tämä voi auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miten hän voi hyödyntää oppimaansa myös arjen tilanteissa ja miten hän voi kehittää omaa osaamistaan myös vapaa-ajalla.

Lopuksi kehittämistyöryhmä korosti, että muistikirja ja osaamisen arviointias-teikko eivät yksin riitä varmistamaan opiskelijan osaamistavoitteiden saavuttamista. On tärkeää, että opiskelija saa tarvittavaa tukea ja ohjausta opettajilta, opiskelijahuollosta ja muilta ammattilaisilta. Yhteistyö eri toimijoiden välillä onkin avainasemassa, jotta opiskelijan osaamistavoitteet saadaan saavutettua.

Kokonaisuudessaan osaamisen arvioinnin kehittäminen on tärkeä askel kohti laadukasta ammatillista koulutusta. Osaamistavoitteiden määrittely, arviointias-teikko ja muistikirja ovat tärkeitä työkaluja, jotka auttavat opiskelijaa tunnistamaan, dokumentoimaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Haasteena on kuitenkin opiskelijan oman osaamisen tunnistamisen tukeminen sekä tarvittavan ohjauksen ja tuen järjestäminen myös kouluarjen ulkopuolella. Tämä edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja opiskelijan tarpeiden huomioimista.

Osaamistavoitteiden saavuttaminen on keskeinen tavoite ammatillisessa koulutuksessa. Osaamistavoitteiden määrittely ja niiden arviointi auttavat opiskelijaa hahmottamaan, mitä taitoja ja osaamista häneltä odotetaan ja mitä taitoja

hän voi kehittää tulevaisuuttaan ajatellen. Osaamisen arviointi onkin tärkeä osa opiskelijan ammatillista kehitystä ja sen seuranta.

Osaamisen arvioinnin asteikko on väline, jolla voidaan arvioida opiskelijan osaamista ja sen kehittymistä. Asteikko auttaa määrittämään tason, jolla opiskelijan odotetaan suoriutuvan tietyistä taidoista ja osa-alueista. Asteikko voi sisältää eri tasoja, jotka kuvaavat eri vaiheita osaamisen kehittämisessä. Arviointikeskustelussa opiskelija esittelee muistikirjansa tuotoksen, joka sisältää dokumentoinnin siitä, mitä hän on oppinut, miten hän on oppinut ja miten hän on soveltanut oppimaansa käytännössä.

Opiskelijan toiminnan arvioinnista vastaa opettaja, jonka kanssa opiskelijan opinnollistamisesta on sovittu. Opinnollistamisprosessiin liittyy myös osaamisen arviointi, jossa opettaja arvioi opiskelijan osaamista ja päättää opintopisteiden myöntämisestä.

On tärkeää, että osaamisen arvioinnin asteikko on selkeä ja ymmärrettävä kaikille osapuolille. Opiskelijan tulee ymmärtää, millaisia osaamistavoitteita häneltä odotetaan ja millaisia arviointikriteereitä käytetään hänen osaamisensa arviointiin. Opiskelijan tulee myös saada riittävästi tukea ja ohjausta opettajilta ja muilta ammattilaisilta, jotta hän pystyy kehittämään omaa osaamistaan ja saavuttamaan tavoitteensa.

Arviointikeskusteluissa käydään läpi opiskelijan osaamistavoitteet ja niiden saavuttaminen. Opiskelija esittelee muistikirjassaan kertyneet dokumentit, joita hän on kerännyt osoittaakseen osaamistaan. Opettaja tarkastelee dokumentteja ja arvioi niiden ja keskustelun perusteella opiskelijan osaamisen tasoa. Tärkeää on, että arviointikeskustelu on vuorovaikutteinen ja keskusteleva, jotta opiskelijan saavutukset ja mahdolliset kehittämistarpeet tulevat esiin.

Osaamisen arviointiin liittyy myös opiskelijan itsearviointi. Opiskelija arvioi itse oman osaamisensa tasoa suhteessa osaamistavoitteisiin ja antaa palautetta oppimisprosessistaan. Itsearviointi on tärkeä osa osaamisen arviointia, koska se auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä ohjaa opettajaa opiskelijan tukemisessa ja ohjauksessa.

Osaamisen arvioinnin asteikko antaa opiskelijalle selkeän kuvan siitä, mitä taitoja ja osaamista hänen tulee saavuttaa. Asteikko auttaa myös opettajaa arvioimaan opiskelijan osaamista yhtenäisellä ja selkeällä tavalla. Arvioinnin perusteella opettaja ja opiskelija voivat yhdessä suunnitella seuraavia askelia opiskelijan osaamisen kehittämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Osaamistavoitteiden saavuttaminen ja osaamisen arviointi ovat keskeisiä osia ammatillisen osaamisen kehittämisessä. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on tärkeää, jotta opiskelijat saavat ansaitsemansa tunnustuksen ja arvostuksen osaamisestaan ja heidän mahdollisuutensa työmarkkinoilla paranevat. Osaamisen arvioinnin asteikko ja muistikirja ovat tehokkaita työkaluja opiskelijoiden ohjauksessa ja osaamisen kehittämisessä. (liite 3).

5.5 Käytännön kokeilut

Keväällä 2023 aloitettiin ensimmäiset käytännön kokeilut uudenlaisen opiskelijatoiminnan avulla. Kokeiluun osallistuvat opiskelija olivat allekirjoittaneen vastuopiskelijoita, joiden opinnot eivät edenneet suunnitellusti.

Nämä kolme opiskelijaa, joiden oppisopimus oli päättynyt, halusi jatkaa opintojaan loppuun omaehtoisena koulutuksena. Heidän oppisopimustyöpaikkansa ei kuitenkaan mahdollistanut työskentelyä nuorten ohjattavien kanssa, joten heille tarjottiin opiskelijatoimintaa oppilaitoksessa.

Näiden opiskelijoiden kohdalla opiskelijatoiminta edisti sekä heidän ammatillisia että YTO-opintojaan. Kaikki kolme suorittivat ammatillisen Nuoren kasvun ja hyvinvoinnin edistämisen -tutkinnon osan sekä räätälöidyn YTO-valinnaisen tutkinnon osan osallistumalla opiskelijatoiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen Helsingin toimipisteessä.

Yhden opiskelijan kohdalla tarve oli erityisesti hänen omien YTO-opintojensa edistämisessä ja hän saikin tukea nuorilta vertaisilta, jotka tekivät omia YTO-opintojaan samanaikaisesti. Toinen opiskelija oli mukana käynnistämässä opiskelijatoimintaa musiikkitoiminnassa ja hän toi mukanaan omaa kokemusta ja

osaamistaan omasta muusikon taustastaan. Kolmas opiskelija suorittaa parhaillaan koko edellä esitetyn opinnollistamiskokonaisuuden ja tavoittelee tällä hetkellä aktiivisesti uusien opiskelijoiden osallistamista opiskelijatoimintaan.

Näiden käytännön kokeilujen avulla on tarkoitus saada arvokasta tietoa siitä, miten opiskelijatoiminnalla voidaan tukea ja edistää opiskelijoiden oppimista ja ammatillista kehittymistä. Lisäksi tavoitteena on tarjota opiskelijoille mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan ja luoda uusia verkostoja opiskelijayhteisössä.

Tähän mennessä saatujen kokemusten kautta kehittämistyöryhmä on pohtinut ja tehnyt tarkennuksia prosessiin, muun muassa selkeyttämällä arviointiasteikkoa. Kokemukset ovat olleet hyvin rohkaisevia ja onnistuneita.

Tulevaisuudessa onkin tärkeää pohtia, onko tarvetta tehdä pienempien kokonaisuuksien muistikirjoja, vai jatkammeko tällä mallilla, että työkirjaa muokataan jokaisen opiskelijan henkilökohtaisen suunnitelman mukaiseksi. Tällä hetkellä muistikirja on Word-tiedoston muodossa, mikä mahdollistaa opettajan tekemät muutokset opiskelijan yksilölliseen suunnitelmaan ja tarpeeseen sopiviksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opiskelijatoiminta on tärkeä osa ammatillista koulutusta, sillä se voi vaikuttaa merkittävästi opiskelijoiden hyvinvointiin ja oppimistuloksiin. Opiskelijatoiminnalla tarkoitetaan erilaisia opiskelijoiden järjestämiä tapahtumia, harrastustoimintaa ja osallistumista oppilaitoksen päätöksentekoon.

Tutkimusten mukaan opiskelijatoiminnalla on monia positiivisia vaikutuksia opiskelijoiden hyvinvointiin. Esimerkiksi opiskelijoiden osallistuminen opiskelijatoimintaan voi vähentää yksinäisyyttä ja lisätä sosiaalista vuorovaikutusta (Kulmala ym. 2021, 20). Lisäksi opiskelijatoiminnan kautta opiskelijat voivat oppia uusia taitoja ja kehittää sosiaalisia taitojaan, mikä voi auttaa heitä tulevaisuudessa niin opintojen kuin työelämänkin parissa. (Fazer & Kaikkonen 2019, 70.)

Opiskelijatoiminnalla on myös positiivisia vaikutuksia oppimistuloksiin. Tutkimusten mukaan opiskelijoiden osallistuminen opiskelijatoimintaan voi parantaa heidän oppimismotivaatiotaan ja vahvistaa heidän oppimiskokemuksiaan (Pietarinen & Risku 2018, 37). Tämä johtuu siitä, että opiskelijatoiminta voi tarjota opiskelijoille mahdollisuuden soveltaa oppimiaan taitoja käytännössä ja oppia uutta muilla kuin perinteisillä opetusmenetelmillä.

Ammatillinen koulutus on merkittävä vaihe monen nuoren elämässä, kun he valmistautuvat siirtymään työelämään. Tämä vaihe voi kuitenkin olla haastava monelle, sillä opiskelijat kohtaavat useita erilaisia muutoksia, kuten uuden oppimisympäristön, uusien ihmisten tapaamisen ja uudenlaisen opiskelukulttuurin. Vertaistuen merkitys ammatillisessa koulutuksessa onkin tärkeää, jotta opiskelijat voivat saada tarvittavaa tukea, oppia uusia taitoja ja selviytyä haastavista tilanteista.

Kettunen ym. (2019) tutkivat vertaistuen merkitystä ensimmäisen vuoden yliopisto-opiskelijoille ja havaitsivat, että vertaistuki oli yksi tärkeimmistä tekijöistä, jotka auttoivat opiskelijoita sopeutumaan uuteen ympäristöön ja edistämään heidän henkistä hyvinvointiaan. Samalla tavalla Kosunen ym. (2020) tutkivat vertaistuen vaikutuksia aloittelevien sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen identiteetin kehittymiseen. Tutkimus osoitti, että vertaismentorointi auttoi opiskelijoita ymmärtämään omaa ammatillista rooliaan ja edistämään ammatillista kasvuaan.

Vertaistuen merkitys on huomattu myös ammatillisen koulutuksen kontekstissa. Kosunen ja kumppanit (2021) toteavat, että vertaistuki voi olla erityisen hyödyllistä ammatillisessa koulutuksessa, sillä se auttaa opiskelijoita sopeutumaan uusiin tilanteisiin, kehittämään taitoja ja saamaan tukea oppimisprosessissa. Heidän tutkimuksensa osoitti, että vertaistuen tarjoaminen ammatillisessa koulutuksessa lisäsi opiskelijoiden motivaatiota ja itseluottamusta, mikä edisti heidän opiskelumenestystään.

Sääkslahti, ym. (2021) puolestaan tutkivat vertaistuen vaikutuksia nuorten fyysiseen aktiivisuuteen ja havaitsivat, että vertaistuen tarjoaminen oli tehokas tapa lisätä fyysistä aktiivisuutta nuorten keskuudessa. Tämä osoittaa, että vertaistuki voi olla hyödyllinen myös terveyden edistämisen näkökulmasta.

Kehittämistyön aikana huomattiin, että opiskelijatoiminnalla on suuri tarve ja potentiaali Step-koulutuksen opiskelijoiden keskuudessa. Vaikka monet opiskelijat saavatkin vertaistukea ja kokevat yhteisöllisyyttä oman opiskelijaryhmänsä kanssa, on myös huomattava määrä opiskelijoita, jotka kipuilevat oman identiteetin rakentumisen ja ammatillisen kasvun kanssa. He eivät ole vielä löytäneet paikkaa, jossa voisivat kokea osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Tällaisille opiskelijoille opiskelijatoiminta voisi tarjota juuri sitä kaivattua yhteisöllisyyttä ja mahdollisuuden kehittää omaa ammatillista osaamistaan.

Lisäksi on huomattava, että Step-koulutuksessa opiskelee myös aikuisten joukko, jolla on taustallaan mahdollisesti vuosikymmenien tauko opiskelusta. Näillä opiskelijoilla on kokemuksia aikaisemmista opinnoista, jotka eivät ole olleet mieluisia, ja heidän uskonsa omaan oppimistaitoonsa voi olla vähäinen. Tämä ryhmä kaipaa erityisesti kannustusta ja tukea, jotta heidän motivaationsa ja itseluottamuksensa opiskelussa kasvaisivat. Opiskelijatoiminta voisi tarjota heillekin yhteisöllisyyttä ja mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Näin ollen opiskelijatoiminnalla on suuri merkitys Step-koulutuksessa. Se tarjoaa mahdollisuuden yhteisöllisyyteen, ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja kannustaa opiskelijoita kasvamaan henkilökohtaisesti ja ammatillisesti. On tärkeää, että opiskelijatoiminta kehitetään vastaamaan opiskelijoiden tarpeita ja toiveita, jotta se voisi tarjota kaikille opiskelijoille mahdollisuuden löytää oma paikkansa ja kehittää itseään.

Opinnollistamisen käsite on tullut tutuksi Suomessa 2000-luvun alussa ammatillisen koulutuksen reformien myötä. Opinnollistamisella tarkoitetaan perinteisesti sitä, että aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi ammatillista tutkintoa. Tämä mahdollistaa yksilöllisempien opintopolkujen rakentamisen ja nopeamman tutkinnon suorittamisen.

Opinnollistaminen ei kuitenkaan ole uusi käsite. Se on kehittynyt eri maissa erilaisin painotuksin jo vuosikymmenten ajan. Esimerkiksi Yhdysvalloissa opinnollistaminen tuli tutuksi jo 1960-luvulla, jolloin aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (prior learning assessment) alettiin käyttää laa-

jalti. (Hakala & Välimaa 2008, 75.) Myös Iso-Britanniassa on ollut pitkään käytössä Accreditation of Prior Experiential Learning -järjestelmä (APEL), joka tunnistaa ja tunnustaa aikaisemmin hankitun osaamisen osaksi korkea-asteen opintoja. (European Centre for the Development of Vocational Training 2009, 13.)

Suomessa opinnollistamisen juuret voidaan löytää 1990-luvulta, jolloin Opetushallituksen työryhmä käsitteli aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista ammatillisessa koulutuksessa. Tämä työryhmä selvitti mahdollisuuksia ja käytäntöjä, joiden avulla voitaisiin tunnustaa ja hyödyntää aiemmin hankittua osaamista opiskelijoiden opintojen kannalta. Tämä työ johti vuonna 1995 Opetushallituksen julkaisemiin ohjeisiin, joissa annettiin suuntaviivoja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamiseen ammatillisessa koulutuksessa. (Opetushallitus 1995.) Nämä ohjeet ovat toimineet perustana opinnollistamisen kehittämiselle ja käytännön toteutukselle ammatillisessa koulutuksessa Suomessa.

Opinnollistamisen käsite vakiintui Suomessa 2000-luvun alussa ammatillisen koulutuksen reformien myötä. Vuonna 2004 voimaan tullut ammatillisen koulutuksen reformi loi puitteet opinnollistamiselle osana ammatillista tutkintoa. Reformin myötä tutkinnon perusteisiin lisättiin vaatimus aikaisemman osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta. (Hakala & Välimaa 2008, 76.) Opinnollistamisen käsite on vakiinnuttanut asemansa tärkeänä keinona aikaisempien opintojen hyväksi lukemisen ja työssäoppimisen kautta hankitun osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa ammatillisessa koulutuksessa. Kuitenkin oppilaitoksen sisällä tapahtuvan informaalin oppimisen, kuten harrastuneisuuden ja vapaa-ajan aktiviteettien, tunnistaminen ja tunnustaminen opintoihin liittyväksi osaamiseksi on ainakin Step-koulutuksen sisällä vielä huonosti tunnistettu ja tunnustettu tapa hankkia opintoihin liittyvää osaamista. Tämä on ongelmallista, sillä monet opiskelijat hankkivat tärkeää ammatillista osaamista informaaleissa ympäristöissä, kuten vapaa-ajalla, jolloin se ei ole suoraan sidoksissa opintoihin. Näin ollen opiskelijat voivat menettää mahdollisuuden hyödyntää arvokasta osaamistaan opintojensa aikana, jos heidän informaali osaamisensa ei tunnisteta ja tunnusteta osaksi opintoja.

Tämä ongelma on tiedostettu laajasti ammatillisessa koulutuksessa, ja pyrkiä myksiä informaalin oppimisen tunnustamisen ja arvostamisen lisäämiseksi on

tehty. Esimerkiksi vuonna 2018 Suomessa käynnistettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke "Opiskelijan taidot haltuun - oppilaitosten strategiat informaalisen oppimisen tunnustamiseen", jonka tarkoituksena oli tukea oppilaitoksia informaalisen oppimisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Lisäksi ammatillisen koulutuksen reformissa vuonna 2018 otettiin käyttöön osaamisepuustainen tutkinto, joka mahdollistaa aiempaa joustavamman ja yksilöllisemmän opintopolun rakentamisen. Osaamisepuustainen tutkinto mahdollistaa myös informaalin oppimisen tunnistamisen ja tunnustamisen osaksi opintoja. (Opetushallitus 2018.)

Kaiken kaikkiaan opinnollistaminen on kehittynyt tärkeäksi osaksi ammatillista koulutusta, mutta informaalin oppimisen tunnistaminen ja tunnustaminen opintojen osana on vielä haasteellista. Tulevaisuudessa on tärkeää panostaa edelleen opiskelijoiden osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen ammatillisessa koulutuksessa, jotta kaikki opiskelijat voivat hyödyntää aiemmin hankkimaansa osaamista osana opintojaan ja siten kehittää ammatillista osaamistaan entistä monipuolisemmaksi.

Nuoriso- ja yhteisöohjaajan ammattitaitoa kertyy harrastus- ja vapaa-ajan toiminnoissa monin eri tavoin. Nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä tarvitaan monipuolista osaamista erilaisten nuorten kanssa työskentelyyn sekä yhteisöjen toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen.

Harrastukset ja vapaa-ajan toiminnot voivat tarjota mahdollisuuksia kehittää esimerkiksi sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä nämä ovat tärkeitä taitoja, sillä työssä tarvitaan kykyä kommunikoida erilaisten nuorten kanssa sekä toimia erilaisissa ryhmissä ja tiimeissä.

Harrastukset ja vapaa-ajan toiminnot voivat myös tarjota mahdollisuuksia oppia uusia taitoja ja kehittää omaa luovuutta. Esimerkiksi musiikkiharrastukset, teatteri- ja improvisaatioryhmät, piirustus- ja maalausharrastukset sekä kirjoittaminen voivat kehittää luovuutta ja tarjota uusia näkökulmia ja ideoita työhön.

Lisäksi harrastukset ja vapaa-ajan toiminnot voivat auttaa kehittämään kykyä organisoida ja suunnitella toimintaa. Nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä on tärkeää osata suunnitella ja toteuttaa erilaisia toimintoja ja tapahtumia nuorille ja yhteisöille. Harrastukset ja vapaa-ajan toiminnot voivat antaa kokemusta siitä, miten suunnitella ja toteuttaa erilaisia tapahtumia ja aktiviteetteja.

Kaiken kaikkiaan harrastukset ja vapaa-ajan toiminnot voivat tarjota monipuolisia mahdollisuuksia kehittää taitoja ja saada kokemusta, jotka ovat hyödyllisiä nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä. Tärkeintä on olla avoin uusille kokemuksille ja oppia hyödyntämään niitä omassa työssä.

Kehittämistehtävä oli merkityksellinen ja vastasi jokaisen osallistujan tarpeisiin omalta osaltaan. Kollegat, sidosryhmät ja opiskelijat olivat yhtä mieltä kehittämistyön tärkeydestä ja tarpeellisuudesta. Kaikki toimijat korostivat yksilöllisen muokkaamisen tarvetta ja mahdollisuutta, jotta malli voidaan helposti soveltaa myös muihin oppilaitoksen toimipisteisiin ja toimintoihin. Tämä varmistaa, että malli on monistettavissa laajemmin ja että sen vaikutukset ulottuvat mahdollisimman laajalle opiskelija-aineksen erilaisiin tarpeisiin.

Tämä kehittämistehtävä vaikutti monin tavoin erilaisiin opiskelijoihin, jotka hyödynsivät opiskelijatoimintaa omien tarpeidensa ja tavoitteidensa mukaisesti eri tavoin. Tehtävä mahdollisti uudenlaisen henkilökohtaistamisen ja työvaltaistamisen ammatillisiin ja yhteisiin tutkinnon osan osasuorituksiin, mikä myös lisäsi yhteisöllisyyttä ja osallistavaa toimintaa oppilaitoksessa. Opiskelijatoiminnan ansiosta erilaiset opiskelijaryhmät kohtasivat ja loivat uusia verkostoja, mikä edisti vertaistuen vaikutusta, yhteistä oppimista ja osaamisen jakamista.

Tämä toimintamalli antoi myös opettajille uusia mahdollisuuksia kehittää pedagogisia ratkaisuja arjen opetustyössä. Ohjaajaresurssia saatiin lisättyä ohjausalan opiskelijoilla, mikä mahdollisti monipuolisemman ohjauksen ja tukimuotojen tarjoamisen opiskelijoille. Näin opiskelijoiden yksilölliset tarpeet ja tavoitteet otettiin paremmin huomioon opetuksessa.

Kokonaisuudessaan tämä kehittämistehtävä vaikutti merkittävästi oppilaitoksen toimintaan ja tarjosi uusia mahdollisuuksia opiskelijoiden osallistumiselle ja oppimiselle. Se edisti myös oppilaitoksen yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä eri opiskelijaryhmien ja eri henkilökunnan jäsenten välillä, mikä vahvisti oppimisyhteisön kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia.

Toki on tärkeää huomioida myös, miten jatkossakin ammatillinen koulutus pysyy vastaamaan ja takaamaan riittävät opiskelutaidot ja valmiudet sellaisille

opiskelijoille, jotka suuntaavat jatko-opintoihin korkeammalle asteelle. Liiallisella työvaltaistamisella ja tieteellistä kirjoittamista korvaavilla suoritustavoilla saattaa olla myös opiskelutaitoja ja sitä kautta tulevaisuuden opintoja vaikeuttava vaikutus, joka yksilöllisiä polkuja suunniteltaessa tulee tunnistaa.

Yle uutisoikin asiasta hiljattain, koska valtionvarainministeriö on ehdottanut YTO-aineiden poistamista ammatillisesta koulutuksesta, koska tilastot osoittavat niiden olevan osalle opiskelijoista valmistumisen este. Kyseiseen uutiseen haastateltiin myös Step-koulutuksen opiskelijatoimikunnan puheenjohtajaa, joka näki koulutuksen lyhentämisessä suuria haasteita ja pohtii sen lisäävän polarisaatiota. Hän nostaa esille riittävät ohjaus- ja opetusresurssit ensisijaisiksi keinoiksi ennaltaehkäisemään opintojen keskeytyksiä ja YTO-opintojen haasteita. (Holmberg ym. 2023.) Jääkin pohtimaan, tulisiko ammatillisessa peruskoulutuksessa olla kaksi linjaa, ammatillisen pätevyyden tuottavaa lyhyempää koulutusta ja jatko-opintokelpoisuuden antavaa kolmevuotista koulutusta. Ennen ammatillisen koulutuksen reformia näin oli, puhuttiin aikuiskoulutuksesta ja nuorten ammatillisesta koulutuksesta. Tunnistan arjessa nämä erilaiset tarpeet ja usein pohdinkin vastaako nykyinen koulutusjärjestelmä oikeastaan kummankaan polun opiskelijoiden tarpeisiin. YTO-opinnot ovat hyvin käytännön läheisiä, hyvin vapaamuotoisesti suoritettavia kirjallisia opintoja nyt, joten riittääkö niiden antama osaaminen korkeakouluasteelle, vai lähteekö ”amikset” altavastajina korkeammilla asteille suhteessa lukion suorittaneisiin opiskelijoihin, sitä jään pohtimaan.

Jatkotoimenpiteenä ja tulevaisuuden kehittämis- ja tutkimuskohteina olisi hyödyllistä tutkia opiskelijatoiminnan vaikutusta opiskelijoiden työelämävalmiuksiin sekä selvittää vastaako opiskelijatoiminnan kautta hankittu osaaminen nykyisen työelämän osaamistarpeisiin nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä. Opiskelijatoiminta tarjoaa opiskelijoille monipuolisia mahdollisuuksia kehittää tärkeitä taitoja, kuten vuorovaikutus-, tiimityö- ja johtamistaitoja. Nämä taidot ovat arvokkaita myös työelämässä, erityisesti nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä, jossa tarvitaan kykyä kommunikoida ja johtaa erilaisia ryhmiä ja tiimejä. Tämän lisäksi olisi hyödyllistä selvittää, vastaako opiskelijatoiminta nykyisen työelämän osaamistarpeisiin nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä. Työelämän vaatimukset ja osaamistarpeet muuttuvat jatkuvasti, ja on tärkeää varmistaa, että nuoriso- ja yhtei-

söohjaajien koulutus vastaa näitä vaatimuksia. Tämän tutkimuksen tulokset antaisivat arvokasta tietoa opiskelijatoiminnan merkityksestä ja sen vaikutuksesta opiskelijoiden työelämävalmiuksiin nuoriso- ja yhteisöohjaajan työssä. Lisäksi tulokset auttaisivat kehittämään ja parantamaan nuoriso- ja yhteisöohjaajien koulutusta vastaamaan nykyisen työelämän osaamistarpeita.

LÄHTEET

Alasoini, T. & Toikka, S. 2010. Yhteiskehittäminen käytännössä. Helsinki: Edita.

Costa, P. L., & Marta, A. G. 2019. Personality and Team Effectiveness: The Mediating Role of Team Processes and Task Conflict. *Europe's Journal of Psychology*, 15(1), 165-181.

Erkko, M. 2014. TOY-työssäoppiminen yrittäjänä. Ammatillisen oppimisen ja yrittäjyyden oppimisen yhdistävän mallin kehittäminen ammatillisen toisen asteen koulutukseen. Tampereen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettaja-koulutus. Opinnäytetyö.

Eteläpelto, A. & Tynjälä, P. 2019. Yhteiskehittäminen koulutuksessa: Käsitteitä, malleja ja käytänteitä. Helsinki. Gaudeamus.

European Centre for the Development of Vocational Training. European Commission. 2009. European guidelines for validating non-formal and informal learning. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Euroopan komissio 2022. Ammatillinen koulutus. Tämän päivän ja tulevaisuuden taitoja. PDF-Dokumentti. Saatavissa: [Ammatillinen koulutus Tämän päivän ja tulevaisuuden taitoja \(europa.eu\)](#)

Euroopan komissio. 2022. Työllisyys- ja sosiaalipolitiikan suositukset 2022. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_22_1931 [viitattu 9.4.2022]

Fazer, N. & Kaikkonen, K. 2019. Oppimisen arki. Ammatillinen koulutus oppijan arjessa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Avain.

Haapakorpi, A. 2019. *Miten varmistaa osaaminen työelämän muutoksessa?* Artikkel. WWW-dokumentti. Saatavilla: [Miten varmistaa osaaminen työelämän muutoksessa? | Työelämän tutkimus \(journal.fi\)](#) [viitattu 27.3.2023]

Hakala, J., & Välimaa, J. 2008. Opinnollistaminen ammatillisessa koulutuksessa. Teoksessa Hakala, J. Hämäläinen, J. & Välimaa, J. (toim.), *Ammatillinen koulutus Suomessa* (s. 75-88). Helsinki: Gaudeamus.

Hakulinen-Viitanen, T. & Marttinen, R. 2021. Sosiaaliset suhteet ja yksinäisyys ammatillisessa koulutuksessa. *Ammatillinen koulutus* 1/2021, 34-38.

Holmberg, J., Malminen, U. & Sivac, S. 2023. Yle. Valtiovarainministeriö haluaa leikata ammattikoulutuksesta – taustalla kiistanalainen tilasto. Saatavissa: <https://yle.fi/a/74-20028051>. [viitattu 21.4.2023]

Kankaanpää, E. & Koivula, S. 2015. Tutoropettajuus – vertaistuellla oppimista ammatillisessa koulutuksessa. Oppimisen ja koulutuksen tutkimusseuran vuosikirja 33 (1).

Kansanen, P., & Tirri, K. 2015. Kasvatus- ja opetustieteiden tietosanakirja. Tampere: Vastapaino.

Kettunen, J. & Aarnio, A. 2019. Yhteiskehittäminen. Helsinki. Talentum.

Kettunen, T., Kinnunen, R., Kykyri, V. L., & Välimäki, M. 2019. The role of peer support in promoting mental well-being among first-year university students. *International Journal of Adolescence and Youth*, 24(1), 131–139.

Kettunen, J., & Lahelma, E. 2009. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ammatillisessa koulutuksessa. Helsinki: Opetushallitus.

Kettunen, J., & Lonka, K. 2021. Oppimisstrategioiden kehittäminen muuttuneessa oppimisympäristössä. Teoksessa J. Kettunen & K. Lonka (toim.), *Oppiminen korona-aikana: Kokemuksia ja näkemyksiä* (s. 107–120). Gaudeamus.

Kettunen, J., Vuorinen, R., & Tynjälä, P. (2021). Ammatillinen kasvu ja kehittyminen. Tampere: Vastapaino.

Kirkkopalvelut ry. 2021. Kirkkopalvelut – yhteisen hyvän rakentaja kirkon, yhteiskunnan ja ihmisten välillä. WWW-dokumentti. Päivitetty 1.9.2021. Saatavissa: [Me - Kirkkopalvelut](#). [viitattu 9.4.2023]

Kosunen, S., Hakala, K., & Näykki, P. 2021. Peer support as a means of promoting success and well-being in vocational education and training. *International Journal of Training Research*, 19(1), 66–77.

Kosunen, S., Numminen, O., Nissinen, K., & Saranto, K. 2020. Peer mentoring for promoting professional identity formation among novice nursing students: a qualitative study. *BMC Nursing*, 19, 49.

Koulutustakuu.fi. 2020. HOI! – Hyvinvointia, osallisuutta ja intoa ammatilliseen koulutukseen. Turun kaupungin sivistystoimiala. Projektitoimisto. Saatavissa: [HOI! – Hyvinvointia, osallisuutta ja intoa ammatilliseen koulutukseen – Koulutustakuu.fi](#) [viitattu 9.4.2023]

Kulmala, R., Huhtanen, K., Rinne, R. & Kivimäki, M. 2021. Hyvinvointi ammatillisessa koulutuksessa. Artikkel. Työterveyslaitoksen julkaisuja 2/2021. Työterveyslaitos.

Körkkö, M. & Äyrämö, S. 2017. Tiimioppimisen mahdollisuudet ja haasteet. Teoksessa Nieminen, A., Kivistö, J., Mäkelä, K. & Mäkinen, P. (toim.) *Korkea-koulutuksen laadunvarmistus – Fokus opetuksen ja oppimisen laadussa*. Jyväskylän Yliopisto.

Laakkonen, E., Vainionpää, J., & Väisänen, P. (2016). Oppimisen pedagogiikka: Kasvatustieteellinen näkökulma. Sanoma Pro.

Lahtinen, J., Haikkola, L. & Kauppinen, E. 2021. Nuorisotutkimus-lehti. (2021). Näkökulma 69: Opiskelijatoiminta ja yhteisöllisyyden kokemukset. Saatavissa: [Näkökulma 69: "Etäkoulu oli mukavaa ja sai enemmän vapaa-aikaa, yksinäisyys oli huono puoli" – Nuorten kokemukset etäopetuksesta korona-ajan alussa - Nuorisotutkimusseura ry.](#)[viitattu 10.4.2023]

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017.

Liukkonen, T., Aunola, K., Lerkkanen, M.-K., Leskinen, E., Nurmi, J.-E., Poikkeus, A.-M., Rasku-Puttonen, H., & Vasalampi, K. (2021). Oppiminen ja hyvinvointi korona-aikana. Teoksessa J. Kettunen & K. Lonka (toim.), Oppiminen korona-aikana: Kokemuksia ja näkemyksiä (s. 9–20). Gaudeamus.

Mäkelä, T. 2019. Vertaistuen merkitys ammatillisessa koulutuksessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 250. Jyväskylä. PDF-dokumentti. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-759-9>. [viitattu 27.4.2023].

Niemi, P. (2020). Vertaistuki ammatillisissa opinnoissa. Opinto-ohjaajan käsikirja, 25.

Nissilä, K. & Syvänen, P. 2015. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ammatillisessa koulutuksessa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 17(4), 4-13.

Opetushallitus. 1995. Ohjeet aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta ammatillisessa koulutuksessa. Helsinki: Opetushallitus.

Opetushallitus 2017. Kasvatus ja ohjausalan tutkinnon perusteet. Saatavissa: [Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto - ePerusteet \(opintopolku.fi\)](#) [viitattu 9.4.2023]

Opetushallitus 2018. Yhteiset tutkinnon osat. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen. Saatavissa: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/toteutussuunnitelma/274560/ammattillinen/sisalto/273259> [viitattu 10.4.2023]

Opetushallitus. 2018. Informaalin oppimisen tunnistaminen ja tunnustaminen ammatillisessa koulutuksessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen | Opetushallitus \(oph.fi\)](#) [viitattu 27.4.2023]

Opetushallitus. 2020. Ammattiosaamisen näytön järjestäminen ja toteuttaminen – Opas.

Opetushallitus. 2021. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa. OPH-1634-2021. PDF-Dokumentti. Saatavissa: [Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#) [viitattu 27.4.2023]

Opetushallitus. 2021. Yhteiset tutkinnon osat. Saatavissa: [Tutkintojen perusteet | Opetushallitus \(oph.fi\)](#) [viitattu 10.4.2023]

Partanen, Johannes. 2013. Tiimivalmentajan parhaat työkalut. Jyväskylä: Grano Oy.

Pedalno – Suuntaviivoja Step Koulutuksen pedagogiikan kehittämiseen vuosille 2020-2024. Step-koulutus. 2019. PDF-dokumentti. Intranet.

Pietarinen, J. & Risku, M. 2018. Opiskelijoiden yhteiskunnallinen osallisuus ammatillisessa koulutuksessa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 20(1), 35-51.

Rasku-Puttonen, H., Karhunen, A., & Suhonen, R. 2019. Vertaistuki ammatillisessa koulutuksessa. *Sosiaali- ja terveysala: koulutus ja tutkimus*, 13(1), 13-24.

Sahlberg, P. 2016. *Finnish Lessons 2.0: What Can the World Learn from Educational Change in Finland?* Teachers College Press.

Salovaara, P., & Salmi, V. (2020). *Luova osaaminen ja innovaatiotyö*. Teoksessa H. Melkas & K. Kovalainen (toim.), *Työ ja osaaminen muutoksessa: Avaimia työn uudistumiseen*. Gaudeamus.

Senge, Peter, M. 2006. *The fifth discipline. The art & Practice of the Learning Organization*. 2. painos. Doubleday a division of Random House Inc. United States of Amerika.

Souto, A.-M. 2014. "Kukaan ei kysy, mitä mulle kuuluu" Koulutuksen keskeyttäjät ja ammatilliseen koulutukseen kuulumisen ehdot. Artikkel. [kukaanei.pdf \(helsinki.fi\)](#) [viitattu 25.3.2023].

Step-koulutus 2021. Strategia ja toiminta. WWW-dokumentti. Päivitetty 1.9.2021. Saatavilla: [Strategia ja toiminta - Step-koulutus](#). [Viitattu 9.4.2023]

Step-koulutus 2021. Opintojen tuki ja opiskelijahyvinvointi. WWW-dokumentti. Päivitetty 1.9.2021. Saatavissa: [Opintojen tuki ja opiskelijahyvinvointi - Step-koulutus](#). [Viitattu 8.12.2021]

Step-koulutus 2023. Opiskelijahuollon toimintasuunnitelma. PDF-dokumentti. Intranet.

Helsingin kaupunki 2021. Toisen asteen opiskelijat kokevat etäopiskelun heikentävän oppimista ja hyvinvointia. *STT-info*. WWW-dokumentti. Päivitetty 21.3.2021. Saatavissa: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/toisen-asteen-opiskelijat-kokevat-etaopiskelun-heikentavan-oppimista-ja-hyvinvointia?publishid=60577833&releaselid=69904241> [viitattu 10.11.2021]

Sääkslahti, A., Nummi, T., & Närhi, K. 2021. The role of peer support in promoting physical activity among adolescents: a systematic review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 18(1), 1-15.

THL 2021. Hyvinvointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Hyvinvointi - THL](#). [Viitattu 8.12.2021]

Tynkälä, P. 2013. Osaamisen kehittymisen tukeminen koulutuksessa. Helsinki: WSOYpro.

Ukkola, A., Väättäinen, H. (toim.) *Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja osallisuus koulutuksessa – katsaus kansallisiin arviointeihin*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi. Tiivistelmät 16:2021. PDF-dokumentti. Saatavissa: [Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja osallisuus koulutuksessa – katsaus kansallisiin arviointeihin \(karvi.fi\)](#) [viitattu 11.11.2021]

Valtonen, M. 2017. Vertaisohjaajuus ammatillisessa koulutuksessa. Mitä vertaisohjaaja tekee. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 19(4), 33-43.

Välimaa, J., & Matikainen, J. 2018. Yhteisöllinen oppiminen korkeakouluissa. Teoksessa K. Virtanen & R. Ruokamo (toim.), *Korkeakoulupedagogiikka*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Linkki opiskelijatoiminnan muistikirjaan:

https://kirkkopalvelut-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/outi_kuikka_step_fi/ERhSRICZYwxlgxWrmqk0eckB90cr5YAPO_lxOT-mdv6sA5Q?e=3jqKG5

Opiskelijatoiminnassa toimiminen

Osaamistavoitteet

Opiskelija

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

- hakee tietoa oppilaitoksen ja osaamisalansa yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa
- osallistuu oppilaitoksessa yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan
- noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita
- tuntee erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena oppilaitosympäristössä
- osallistuu erilaisten tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen
- toimii hyvän kokouskäytännön mukaisesti
- osallistuu työryhmän jäsenenä työskentelyyn

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

- edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta
- toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä
- toimii huolellisesti ja ehkäisee tapaturmien syntymistä
- toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä hyvinvointia edistävästi sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
- ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla

Sisältö

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

- kokouskäytännön tuntemus
- opiskelijatoiminnan kokouksiin valmistautuminen ja osallistuminen
- opiskelijatoiminnan suunnittelu, valmistelu ja toteutus
- oppilaitoksen tapahtumien suunnittelu, valmistelu ja toteutus
- hankehakemuksen toteuttaminen osana suunnittelemaansa tapahtumaa

- yhteistyö muiden oppilaitoksen yksiköiden opiskelijatoiminnan toimijoiden kanssa
- erilaisiin työryhmiin osallistuminen
- yhteydenpito opiskelijoiden ja opiskelijatoiminnan toimijoiden välillä
- yhteydenpito oppilaitoksen johdon kanssa
- ryhmäyttämisen suunnittelu, valmistelu ja toteutus
- oppilaitoksen avoimet ovat, oman alan markkinointitapahtumat

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

- erilaisiin työryhmiin osallistuminen
- kannustaa osallistumaan yhteisöllisiin tapahtumiin
- liikuntatoiminnan suunnittelu, valmistelu ja toteutus
- erilaiset liikuntatilanteet ja niissä toimiminen reilun pelin periaatteilla

Osaamisen hankkiminen

Opinto suoritetaan osallistumalla aktiivisesti opiskelijatoimintaan.

Opiskelija kirjaa ja dokumentoi oppimistaan muistikirjaan suoritettavan kokonaisuuden mukaisesti ja esittää löydöksensä arvioivalle opettajalle

Palaute oppimisen kehittymisestä

Opiskelija saa sanallista ja/tai kirjallista palautetta osaamisen kehittymisestä.

Opiskelija saa kirjallisen todistuksen opiskelijatoimintaan osallistumisesta

Osaamisen arviointi

Opiskelija

T1

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

- osallistuu opiskelijatoiminnan kokouksiin ja toimii niissä kokouskäytännön mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
- osallistuu opiskelijatoiminnan järjestämien tapahtumien suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
- tuo asiallisesti perustellen esiin omia ja muiden opiskelijoiden mielipiteitä opintoihin ja opiskeluun liittyvistä asioista
- osallistuu hankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

- toimii vertaisohjaajana opiskelijaryhmässä
- osallistuu opiskelijoille järjestettäviin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
- tunnistaa mahdolliset turvallisuusriskit

H3

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

- noudattaa hyvää kokouskäytäntöä, vie ryhmän työskentelyä eteenpäin ja arvostaa muiden näkökantoja
- osallistuu opiskelijatoiminnan järjestämien tapahtumien suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen tuoden työskentelyyn omia ideoitaan
- välittää opiskelijoiden ajatuksia ja mielipiteitä koulun työryhmissä
- osallistuu aktiivisesti omia näkökantojaan esiin tuoden hankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

- toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän tai vierailijoiden oppaana
- suunnittelee ja osallistuu opiskelijoille järjestettäviin liikunta- ja muihin tapahtumiin
- toimii aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen
- osaa auttaa ja hakea lisäapua tapaturmatilanteessa
- toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa

K5

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

- hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt, tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa muita jäseniä
- ideoi ja toteuttaa itseohjautuvasti opiskelijatoiminnan järjestämiä tapahtumia, ottaa vastuuta ja ohjaa muita ryhmän jäseniä heidän vahvuutensa huomioiden
- osallistuu aktiivisesti kouluyhteisönsä kehittämiseen toimimalla työryhmissä ja yhteistyössä oppilaitoksensa johdon sekä muiden toimijoiden kanssa
- toimii vastuuhenkilönä hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa, esittelee hankkeita ja muuta opiskelijatoimintaa erilaisissa markkinointitilaisuuksissa

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

- toimii vertaisohjaajana aktiivisesti osallisuutta ja hyvinvointia edistävästi
- ideoi, suunnittelee ja osallistuu erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien toteutukseen
- soveltaa ja hyödyntää aiemmin hankittua osaamistaan vertaisohjaajana toimimisessa
- tunnistaa turvallisuusriskit ja tapaturmatilanteet, sekä osaa toimia ja ehkäistä niiden syntymistä
- toimii kohteliaasti ja joustavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, sekä ympäristöissä